

DUO

ONDERWIJSONDERZOEK & ADVIES

Rapportage

Digitale Geletterdheid in het VO 2023

In opdracht van: ECP | Platform voor de InformatieSamenleving
Contactpersoon: mevrouw J. Martina - Roel

Utrecht, oktober 2023

Postbus 681
3500 AR Utrecht
Telefoon: 030 263 10 80
e-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl
website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING BELANGRIJKSTE RESULTATEN	3
1 INLEIDING	7
2 MODEL DIGITALE GELETTERDHEID	8
3 DOELSTELLINGEN ONDERZOEK	9
4 ONDERZOEKSOPZET	10
4.1 Onderzoeksgroepen en vragenlijsten	10
4.2 Leeswijzer.....	12
5 RESULTATEN: STAND VAN ZAKEN DIGITALE GELETTERDHEID	13
5.1 Inleiding	13
5.2 Inschatting digitale geletterdheid van leerlingen	14
5.3 Gebruik leerlijn, leerdoel of aanbodsdoel voor digitale geletterdheid	16
5.4 Aandacht voor onderdelen van digitale geletterdheid	18
5.5 Aandacht voor thema's rondom digitale geletterdheid	22
6 RESULTATEN: RANDVOORWAARDEN EN MOGELIJKE KNELPUNTEN.....	27
6.1 Inleiding	27
6.2 Bekendheid toevoeging digitale geletterdheid aan curriculum	28
6.3 Noodzaak om leerlingen (verder) digitaal geletterd te maken.....	29
6.4 Sturen op digitale geletterdheid door leidinggevendenden	31
6.5 Planmatig werken aan digitale geletterdheid	33
6.6 Externe ondersteuning bij digitale geletterdheid	39
6.7 Behoeftte aan extra ondersteuning op school- en bestuursniveau	40
6.8 Inschatting eigen bekwaamheid docenten.....	42
6.9 Behoeftte aan extra ondersteuning op individueel niveau	43
6.10 Software die digitale geletterdheid ondersteunt.....	49
6.11 Knelpunten digitale geletterdheid.....	50
6.12 Tips en suggesties	53
BIJLAGE.....	54

Separaat: bijlage met open antwoorden en toelichtingen

SAMENVATTING BELANGRIJKSTE RESULTATEN

In opdracht van ECP heeft DUO Onderwijsonderzoek & Advies in het voorjaar van 2023 voor de tweede keer een onderzoek uitgevoerd naar de status van de digitale geletterdheid in het voortgezet onderwijs. Het onderzoek is uitgevoerd onder bestuurders, schoolleiders, docenten en ICT-coördinatoren. In totaal hebben 3.697 functionarissen uit het voortgezet onderwijs hun medewerking verleend.

Het onderzoek kent globaal twee doelstellingen:

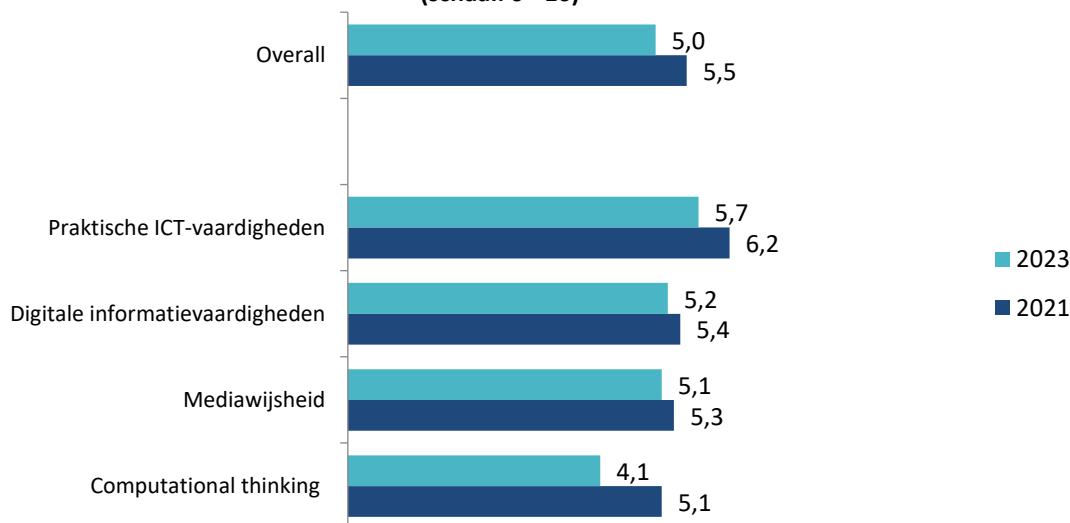
1. Inzicht krijgen in de **stand van zaken op het gebied van digitale geletterdheid**: een inschatting van de digitale geletterdheid van de leerlingen, de aandacht in vakken en projecten en de aandacht voor thema's rondom digitale geletterdheid.
2. Inzicht krijgen in de aanwezigheid van **randvoorwaarden** die noodzakelijk zijn om (verder) te kunnen werken aan de digitale geletterdheid en de (mogelijke) **knelpunten** hierbij. In het verlengde hiervan: welke **ondersteuning** is er gewenst?

1. Stand van zaken op het gebied van digitale geletterdheid

De gemiddelde score (overall) voor de digitale geletterdheid van leerlingen (naar inschatting van de docenten) komt uit op een **5,0** (op een schaal van 0 tot en met 10). Deze score is berekend op basis van de gemiddelden van de vier onderdelen (praktische ICT-basisvaardigheden, computational thinking, digitale informatievaardigheden en mediawijsheid). De gemiddelde overall score varieert van 3,5 (praktijkonderwijs en vmbo bk onderbouw) tot 6,3 (gymnasium bovenbouw). De gemiddelde score voor praktische ICT-basisvaardigheden is met een 5,7 het hoogst. De laagste score is er voor het onderdeel computational thinking (4,1).

De overall score is met een 5,0 lager dan in 2021.

Gemiddelde scores op de vier onderdelen van digitale geletterdheid en de overall score (schaal: 0 - 10)

De aandacht van docenten voor digitale geletterdheid is als volgt verdeeld:

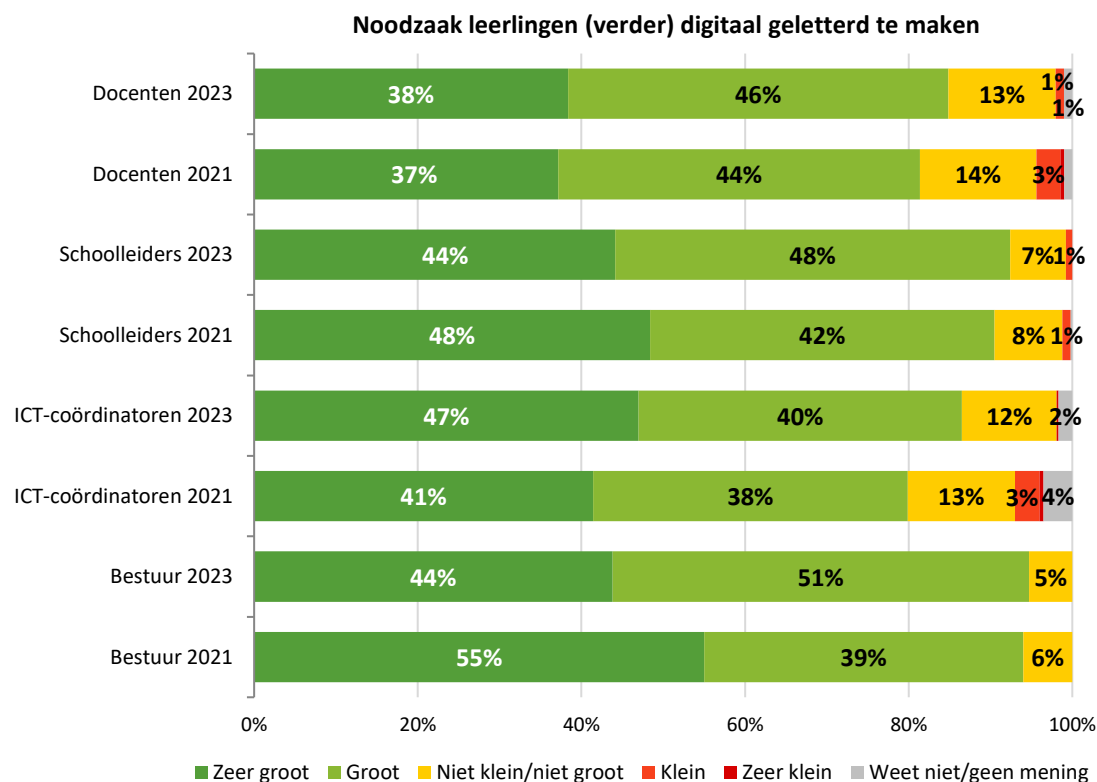
- **86% (2021: 89%) van de docenten besteedt wel (enige) aandacht aan digitale geletterdheid** (in het vak dat het meeste wordt gegeven; er wordt aandacht besteed aan één of meerdere onderdelen van digitale geletterdheid).
- **14% (2021:11%) van de docenten besteedt geen aandacht aan digitale geletterdheid.**

De meerderheid (86%) van de docenten besteedt wel (enige) aandacht aan digitale geletterdheid. De aandacht varieert van 93% bij docenten uit vmbo bk (bovenbouw) tot 80% in de onderbouw van het gymnasium. De meeste aandacht is er voor praktische ICT-vaardigheden (61%). De minste aandacht is er voor computational thinking (20%; een daling van 10% ten opzichte van 2021).

Een ruime meerderheid van 93% van de docenten (2021: 94%) besteedt tijdens de lessen aandacht aan minimaal één thema rondom digitale geletterdheid. Twee thema's worden door meer dan de helft van de docenten behandeld: betrouwbare informatie zoeken op internet (63%; 2021: 67%) en het gebruik van Officetoepassingen (54%; 2021: 57%). Belangrijke thema's als privacy (20%), online veiligheid (19%) en programmeren (10%) krijgen, evenals in 2021, weinig aandacht. Een vijfde van de docenten maakt gebruik van bepaalde leerdoelen als het gaat om digitale geletterdheid. Ruim de helft (59%) maakt helemaal geen gebruik van een leerlijn, leerdoel of aanbodsdoel als het gaat om het digitaal geletterd maken van hun leerlingen.

2. Aanwezigheid randvoorwaarden, gewenste ondersteuning en mogelijke knelpunten

Een ruime meerderheid van de docenten (84%) ziet het als een (zeer) grote noodzaak om leerlingen (verder) digitaal geletterd te maken. Van de drie andere onderzoeksgroepen vindt 87% of meer dat er een (zeer) grote noodzaak is.

Ruim driekwart (76%; 2021: 59%) van de (bovenschoolse) bestuurders geeft aan dat het schoolbestuur planmatig werkt aan de ontwikkeling van digitale geletterdheid van leerlingen. Ook geeft 41% (2021: 49%) aan dat er bovenschools één of meerdere werkgroepen zijn voor digitale geletterdheid.

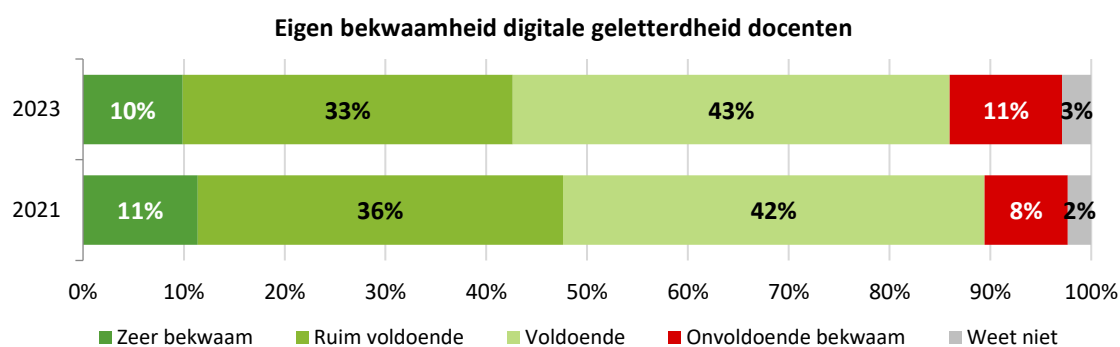
De planmatige aandacht op scholen voor digitale geletterdheid ziet er als volgt uit:

1. Een meerderheid van de schoolleiders (64%; 2021: 59%) geeft aan dat er planmatig op school wordt gewerkt aan het digitaal geletterd maken van de leerlingen. Van de docenten geeft 59% (2021: 60%) aan dat hun school hieraan planmatig werkt.
2. Ruim een derde van de scholen (37%; 2021: 38%) heeft een speciale werkgroep voor digitale geletterdheid op school. In de meeste gevallen (94%; 2021: 89%) gaat het om één werkgroep, waarin veelal ICT-coördinatoren en docenten zijn vertegenwoordigd.
3. Bijna driekwart (72%; 2021: 53%) van de scholen heeft één of meerdere speciale personen die zich bezighouden met onderwijsinnovaties op het gebied van digitale geletterdheid.
4. Een klein gedeelte van de scholen (12%; 2021: 9%) meet de feitelijke voortgang van de digitale geletterdheid van de leerlingen.

Opvallend is dat alle onderzoeksgroepen (bestuurders, schoolleiders, docenten en ICT-coördinatoren) aangeven (veel) meer behoefte (dan in 2021) aan ondersteuning van externe partijen hebben. Als er behoefte is, dan is er met name behoefte aan ondersteuning van educatieve uitgeverijen, landelijke (kennis)netwerken en vanuit de overheid/het ministerie.

Als het gaat om bij- en nascholing bij docenten dan is er met name behoefte aan bij- en nascholing voor computational thinking: 54% van de docenten heeft hieraan veel of enigszins behoefte. Voor de andere onderdelen varieert de behoefte van 42% (praktische ICT-basisvaardigheden) tot 51% (mediawijsheid).

Aan docenten is gevraagd in hoeverre ze zichzelf voldoende bekwaam vinden als het gaat om digitale geletterdheid. Van de docenten vindt 43% zichzelf zeer bekwaam of ruim voldoende bekwaam. Bij ruim de helft van de docenten is ruimte voor verbeteringen: 43% voelt zich voldoende bekwaam en 11% voelt zich onvoldoende bekwaam.

Docenten zien twee aspecten als grootste knelpunten voor de verdere ontwikkeling van digitale geletterdheid van de leerlingen: te weinig tijd (23%) en te weinig basisvaardigheden van met programma's van Office (19%).

Belangrijkste veranderingen ten opzichte van 2021:

- Docenten schatten de digitale geletterdheid van leerlingen beduidend lager in. Het is niet onwaarschijnlijk dat het 'veel online bezig zijn' tijdens corona (ten tijde van de vorige meting) wordt gezien als 'bezig zijn met digitale geletterdheid', waardoor de digitale geletterdheid van leerlingen toen hoger werd ingeschat.
- Docenten geven vaker aan dat ze wel ondersteuning willen, met name van educatieve uitgeverijen.

Er is sinds weinig (structureel) veranderd aan de aandacht voor digitale geletterdheid. Op circa twee derde van de scholen wordt wel (op een bepaalde manier) planmatig gewerkt aan digitale geletterdheid, maar op een derde dus niet. Opvallend is dat alle onderzoeksgroepen wel aangeven meer behoefte te hebben aan externe ondersteuning.

Speerpunten bij de (verdere) verbetering van digitale geletterdheid zijn grotendeels hetzelfde als bij de meting in 2021:

1. Scholen kunnen **veel meer gebruik gaan maken van een speciale werkgroep** voor digitale geletterdheid. Slechts 37% maakt nu gebruik van een speciale werkgroep hiervoor.
2. **Docenten moeten meer werken met leerlijnen, aanbodsdoelen en leerdoelen als het gaat om digitale geletterdheid.** Nu doen docenten dat nog te weinig. De aandacht voor digitale geletterdheid lijkt, evenals in 2021, nog te veel ad hoc, bijvoorbeeld door (af en toe) een thema te behandelen dat gerelateerd is aan digitale geletterdheid. Het lijkt lastig voor docenten te zijn dit thema een structurele plaats te geven in hun eigen vak. Wellicht dat educatieve uitgeverijen hierin een rol kunnen spelen door digitale geletterdheid een vaste plaats te geven in hun (nieuwe) methoden.
3. Docenten moeten meer aandacht besteden aan **specifieke thema's rondom digitale geletterdheid.** Belangrijke thema's als privacy, online veiligheid en programmeren krijgen nog steeds (zeer) weinig aandacht.
4. **Verbeter de bekwaamheid van de docenten** als het gaat om digitale geletterdheid. De helft van de docenten voelt zich niet ruim voldoende of zeer bekwaam.

1 INLEIDING

ECP | Platform voor de InformatieSamenleving (hierna ECP) is een onafhankelijk en neutraal platform waar overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties samenwerken en kennis uitwisselen over de impact op en verantwoorde toepassing van nieuwe technologieën in de Nederlandse samenleving. Diverse activiteiten verbinden partijen en helpen de maatschappelijke en economische betekenis van ICT vorm te geven. De monitor is uitgevoerd door DUO Onderwijsonderzoek & Advies. Het is een initiatief van ECP|Platform voor de InformatieSamenleving in samenwerking met Kennisnet, Koninklijke Bibliotheek, Openbaar Onderwijs Groningen, SLO, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Netwerk Mediawijsheid en mogelijk gemaakt door ING Nederland fonds.

De betrokken partners vertegenwoordigen expertise op de vier deelgebieden/onderdelen die in digitale geletterdheid bij elkaar komen:

1. Praktische ICT-vaardigheden.
2. Computational thinking.
3. Digitale informatievaardigheden.
4. Mediawijsheid.

De betrokken partners willen zich inzetten om het voortgezet onderwijs te ondersteunen om digitale geletterdheid een structurele, geïntegreerde plek te geven in het onderwijs aan leerlingen.

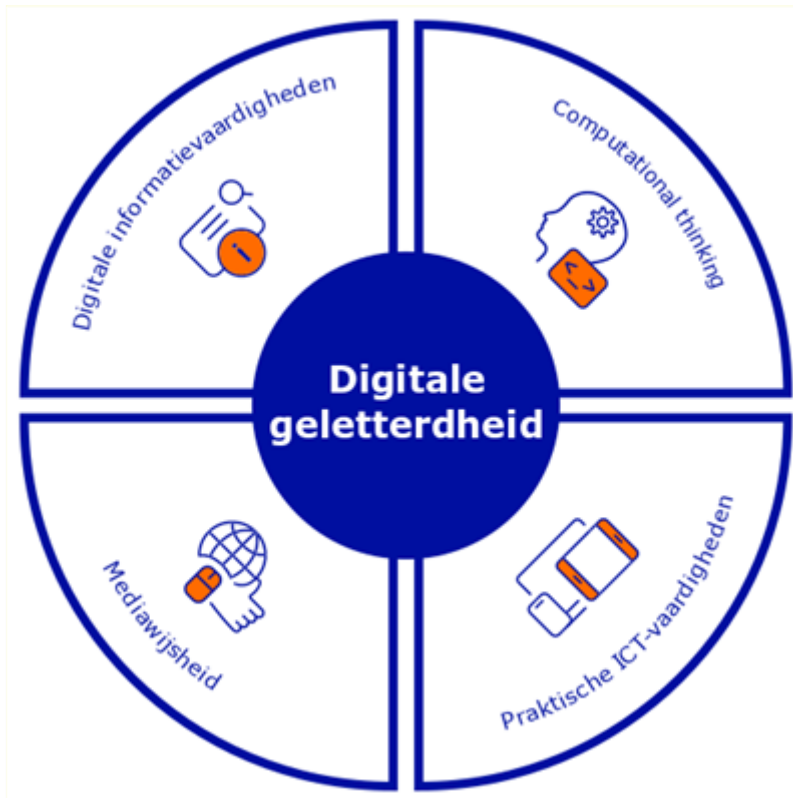
In opdracht van ECP heeft DUO Onderwijsonderzoek & Advies een eerdere meting van de Monitor Digitale Geletterdheid VO uitgevoerd (schooljaar 2020-2021). De huidige meting (2022-2023) geeft een beeld van de voortgang van digitale geletterdheid in het voortgezet onderwijs in Nederland. De resultaten van deze tweede meting worden in dit rapport gepresenteerd. Daar waar mogelijk vergelijken we de resultaten van de eerste meting.

De rapportage heeft de volgende indeling:

- Deel 2: Het model voor digitale geletterdheid dat gebruikt is voor het onderzoek.
- Deel 3: De doelstellingen van het onderzoek.
- Deel 4: De onderzoeksopzet: de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd.
- Deel 5: De resultaten: de stand van zaken als het gaat om de digitale geletterdheid in het voortgezet onderwijs.
- Deel 6: De resultaten: de randvoorwaarden en (mogelijke) knelpunten als het gaat om de (verdere) ontwikkeling van digitale geletterdheid.

2 MODEL DIGITALE GELETERDHEID

Wij sluiten wat betreft de 'digitale geletterdheid van leerlingen' aan bij het model van SLO. Hieronder geven we de vier digitale onderdelen/vaardigheden weer die volgens SLO samen 'digitale geletterdheid' vormen.

Bij digitale geletterdheid gaat het om de volgende vaardigheden van leerlingen:

1. **Praktische ICT-vaardigheden:** benutten van de mogelijkheden van digitale technologie en inzicht hebben in de werking van digitale apparaten.
2. **Computational thinking:** (her)formuleren van complexe problemen met behulp van denkvaardigheden en strategieën zodat computertechnologie kan bijdragen aan het oplossen.
3. **Digitale informatievaardigheden:** systematisch, effectief en efficiënt gebruikmaken van digitale bronnen bij het verzamelen, evalueren, verwerken en delen van digitale informatie.
4. **Mediawijsheid:** kritisch en bewust omgaan met digitale media in een gemedialiseerde samenleving.

---

3 DOELSTELLINGEN ONDERZOEK

De volgende vier centrale doelstellingen zijn voor het onderzoek geformuleerd.

---

1. In kaart brengen van de stand van zaken als het gaat om digitale geletterdheid in het VO. Hoe digitaal geletterd zijn de leerlingen volgens hun docenten? Aan welke vaardigheden en thema's besteden docenten aandacht in hun lessen en tijdens mentoruren?
  2. Inzicht krijgen in de aanwezigheid van randvoorwaarden voor scholen (docenten, schoolleiders, bestuurders en ICT-coördinatoren) die noodzakelijk zijn om (verder) te kunnen werken aan de digitale geletterdheid.
  3. In het verlengde daarvan: welke (verdere) ondersteuning willen scholen (docenten, schoolleiders, bestuurders en ICT-coördinatoren) voor een verdere ontwikkeling van de digitale geletterdheid?
  4. Inzicht krijgen in de (mogelijke) knelpunten die scholen (docenten, schoolleiders, bestuurders en ICT-coördinatoren) en leerlingen ondervinden als het gaat om de verdere ontwikkeling van de digitale geletterdheid.
-

4 ONDERZOEKSOPZET

4.1 Onderzoeksgroepen en vragenlijsten

Het onderzoek is gehouden onder functionarissen van alle schooltypen in het voortgezet onderwijs. De volgende vier onderzoeksgroepen zijn in het onderzoek betrokken:

1. Bestuurders/bovenschools managers.
2. Schoolleiders: directeuren/rectoren/teamleiders/afdelingsleiders.
3. Docenten (van alle vakken, behalve lichamelijke opvoeding).
4. ICT-coördinatoren.

De vier onderzoeksgroepen hebben elk een eigen verantwoordelijkheid wat betreft de aandacht die digitale geletterdheid op de scholen krijgt/dient te krijgen. Grofweg gezegd, bestuurders en schoolleiders hebben een meer beleidsmatige verantwoordelijkheid. De ICT-coördinatoren zijn medeverantwoordelijk voor de randvoorwaarden (zodat docenten daadwerkelijk tijdens hun lessen aandacht kunnen besteden aan digitale geletterdheid). De docenten moeten het vervolgens 'doen/waarmaken' (en zijn hiervoor hopelijk bekwaam genoeg).

Voor elke doelgroep is bij de vorige meting een eigen, op maat gemaakte, online vragenlijst ontwikkeld. De vragenlijsten zijn in nauw overleg met ECP en de speciaal voor het onderzoek opgerichte klankbordgroep (met onder meer vertegenwoordigers van Kennisnet, Koninklijke Bibliotheek, Openbaar Onderwijs Groningen, SLO, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Netwerk Mediawijsheid, Kennisnet en ING) aangepast. Aan het begin van elke vragenlijst is een uitgebreide beschrijving van digitale geletterdheid opgenomen.

De vragenlijsten voor elke doelgroep omvatte de volgende onderdelen.

Vragen:	Beantwoord door:
1. Vragen met behulp waarvan wij de <u>stand van zaken</u> van de digitale geletterdheid in kaart brengen. Hoe digitaal vaardig zijn de leerlingen? Aan welke <u>vaardigheden en thema's</u> besteden docenten aandacht in hun lessen en tijdens mentoruren?	Docenten, voor het vak en/of het schooltype/de bouw waaraan ze het meeste lesgeven.
2. Vragen met behulp waarvan we achterhalen of aan de <u>randvoorwaarden</u> voor digitale geletterdheid wordt voldaan en wat de (mogelijke) <u>kernpunten</u> zijn op het gebied van de (verdere) ontwikkeling van digitale geletterdheid.	Alle onderzoeksgroepen (bestuurders, schoolleiders, docenten, ICT-coördinatoren en leerlingen).
3. Achtergrondkenmerken.	Alle onderzoeksgroepen (bestuurders, schoolleiders, docenten, ICT-coördinatoren en leerlingen).

De vragenlijsten bevatten zowel open als gesloten vragen (enkelkeuze en meerkeuze). De vragenlijst van de docenten omvat circa 35 vragen. De vragenlijsten van de andere doelgroepen omvatten circa 20 vragen. De technische realisatie van het onderzoek is in eigen beheer door DUO

Onderwijsonderzoek & Advies verzorgd.

Voor het realiseren van de respons hebben we (onder meer) onze eigen onderwijspanels ingezet:

- het Online Panel Schoolleiders Voortgezet Onderwijs met 500 schoolleiders die werkzaam zijn in het voortgezet onderwijs;
- het Online Panel Docenten Voortgezet Onderwijs met circa 1.600 docenten in het voortgezet onderwijs.

Daarnaast hebben we ook onze eigen onderwijsdatabase ingezet voor het realiseren van de respons. Deze database bevat circa 75.000 namen en e-mailadressen van functionarissen in het voortgezet onderwijs, waaronder die van ICT-coördinatoren, schoolleiders, bestuurders en docenten.

De dataverzameling is uitgevoerd in de periode van 1 juni tot en met 21 juli 2023. De gerealiseerde respons hebben we voor elke doelgroep geanalyseerd op representativiteit. Daar waar nodig heeft er een herweging plaatsgevonden. Voor een gedetailleerde responsverantwoording verwijzen we naar de bijlage van de rapportage.

Onderzoeksgroepen:	Netto-respons 2021	Netto-respons 2023
1. Bestuurders/bovenschools managers	40	32
2. Schoolleiders (directieleden/rectoren/ teamleiders/afdelingsleiders, etc.)	377	358
3. Docenten	3.553	3.107
4. ICT-coördinatoren	193	200
Totaal	4.163	3.697

4.2 Leeswijzer

In *hoofdstuk 5* zijn de resultaten van de stand van zaken rondom digitale geletterdheid opgenomen. In *hoofdstuk 6* zijn de resultaten met betrekking tot het belang, de knelpunten en de randvoorwaarden opgenomen. Daar waar relevant zijn de resultaten uitgesplitst naar:

- Het type vak waarvoor de docent de vragen heeft ingevuld.
- Het niveau en bouw (praktijkonderwijs, vmbo, onderbouw, bovenbouw, etc.) waarvoor de docent de vragen heeft ingevuld.

Daar waar er significante verschillen zijn naar achtergrondkenmerken, zijn deze in de tekst opgenomen. De significantie is (daar waar relevant) voor de volgende kenmerken getoetst:

- Aantal leerlingen op de locatie.
- Percentage achterstandsleerlingen.
- Regio: provincie, regio (OCW) en Nielsen-regio.
- Denominatie van de school.
- Leeftijd respondent.
- Opvoedkundige overtuigingen of didactisch/onderwijskundig uitgangspunt van de school.
- Aantal scholen dat onder het schoolbestuur valt.

In de bijlage van dit rapport is de uitgebreide responsverantwoording van het onderzoek opgenomen. In een separate bijlage zijn de antwoorden op de open vragen en de antwoorden van de optie "anders, namelijk" opgenomen.

De vergelijkingen met de vorige meting zijn in de grafieken opgenomen.

De naamgeving en de invulling van de vier onderdelen/vaardigheden is in vergelijking met de vorige metingen enigszins aangepast. Hiermee dient bij de vergelijkingen rekening gehouden te worden.

De belangrijkste resultaten van het onderzoek zijn in kaders weergegeven.

5 RESULTATEN: STAND VAN ZAKEN DIGITALE GELETTERDHEID

5.1 Inleiding

Als het gaat om de stand van zaken van digitale geletterdheid, dan hebben we de volgende zaken in kaart gebracht:

- Inschatting digitale geletterdheid van leerlingen (paragraaf 5.2).
- Gebruik van een leerlijn, leerdoel of aanboddoel voor digitale geletterdheid (paragraaf 5.3).
- Aandacht voor de vier onderdelen van digitale geletterdheid (paragraaf 5.4).
- Aandacht voor thema's rondom digitale geletterdheid (paragraaf 5.5).

Deze vragen zijn alleen beantwoord door docenten. De docenten hebben een aantal vragen beantwoord voor het niveau waarop ze lesgeven en/of het vak dat ze het meeste geven. Voor het niveau en het type vak hebben we de volgende indeling gebruikt.

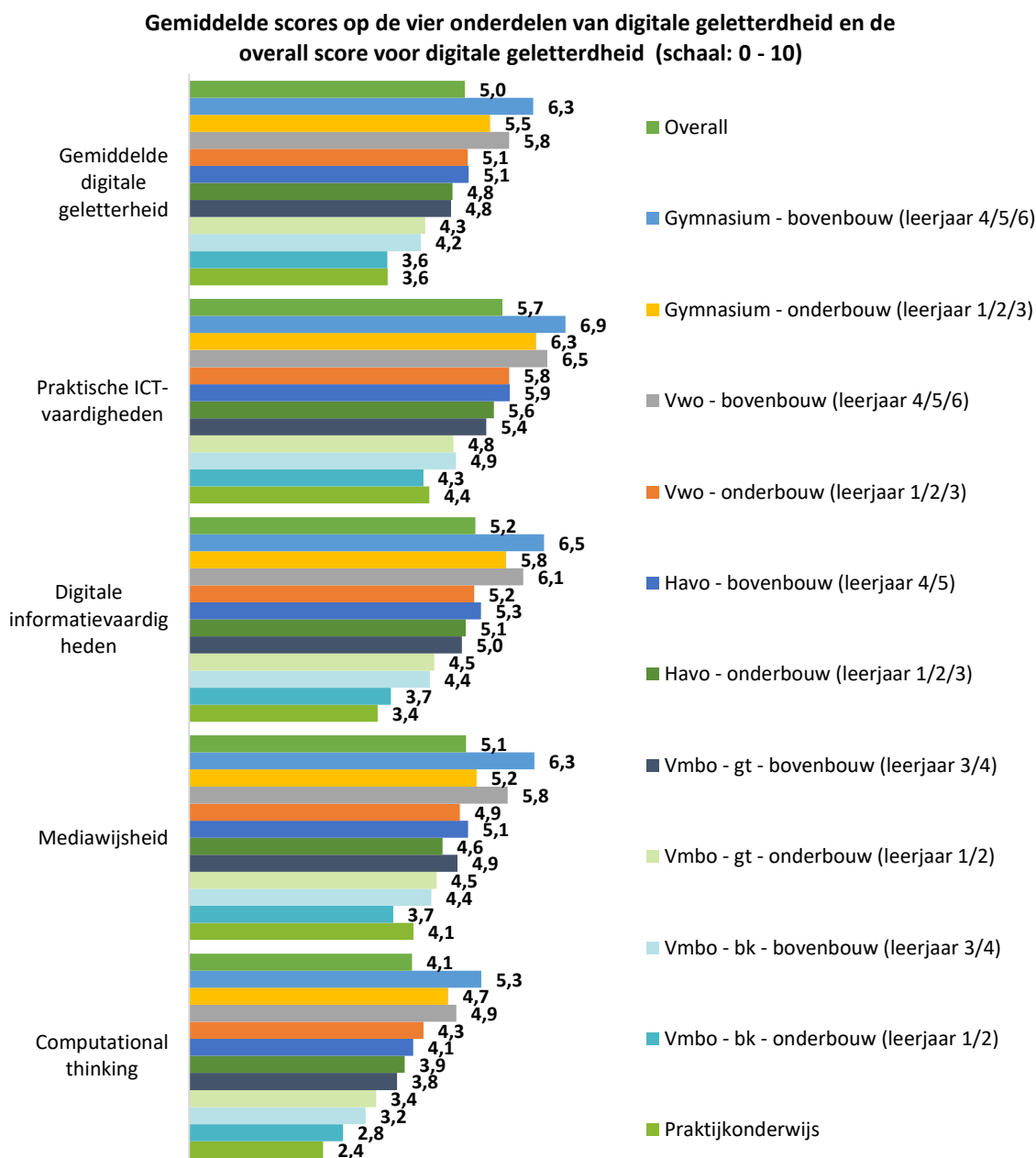
Niveau waarop docenten het meeste lesgeven	Aantal
Praktijkonderwijs	86
Vmbo - bk - onderbouw (leerjaar 1/2)	143
Vmbo - bk - bovenbouw (leerjaar 3/4)	294
Vmbo - gt - onderbouw (leerjaar 1/2)	180
Vmbo - gt - bovenbouw (leerjaar 3/4)	395
Havo - onderbouw (leerjaar 1/2/3)	283
Havo - bovenbouw (leerjaar 4/5)	471
Vwo - onderbouw (leerjaar 1/2/3)	253
Vwo - bovenbouw (leerjaar 4/5/6)	753
Gymnasium - onderbouw (leerjaar 1/2/3)	63
Gymnasium - bovenbouw (leerjaar 4/5/6)	142
Anders (<i>niet apart opgenomen in de overzichten</i>)	44
Totaal	3.107

Type vak dat docenten het meeste geven	Aantal
Nederlands	358
Moderne vreemde talen (Engels, Frans, Duits, etc.)	580
Bèta (Wiskunde, Natuurkunde, Scheikunde, etc.)	1.060
Zaakvakken (Aardrijkskunde, Geschiedenis, etc.)	422
Kunst (Kunst, Tekenen, etc.)	244
Economie (Economie, Management en Organisatie, Bedrijfseconomie, etc.)	193
Anders (<i>niet apart opgenomen in de overzichten</i>)	250
Totaal	3.107

5.2 Inschatting digitale geletterdheid van leerlingen

We hebben de docenten gevraagd om voor het niveau waarop ze het meeste lesgeven een inschatting te maken wat de mate van digitale geletterdheid van de leerlingen is. Dit hebben we gedaan voor elk van de vier onderdelen van digitale geletterdheid, op een schaal van 0 (geen beschikking over deze vaardigheid) tot en met 10 (wel beschikking over deze vaardigheid). Voor de duidelijkheid hebben we in de vragenlijst per onderdeel van digitale geletterdheid een beschrijving opgenomen (zie pagina 8). Er is een overall-gemiddelde voor digitale geletterdheid berekend op basis van de gemiddelden van de vier onderdelen.

De gemiddelde score (overall) voor digitale geletterdheid komt uit op een **5,0** (op een schaal van 0 tot en met 10). De gemiddelde score voor praktische ICT-basisvaardigheden is met een 5,7 het hoogst. De laagste gemiddelde score is er voor computational thinking (4,1). Naarmate het niveau van het onderwijs hoger wordt, stijgen de scores.

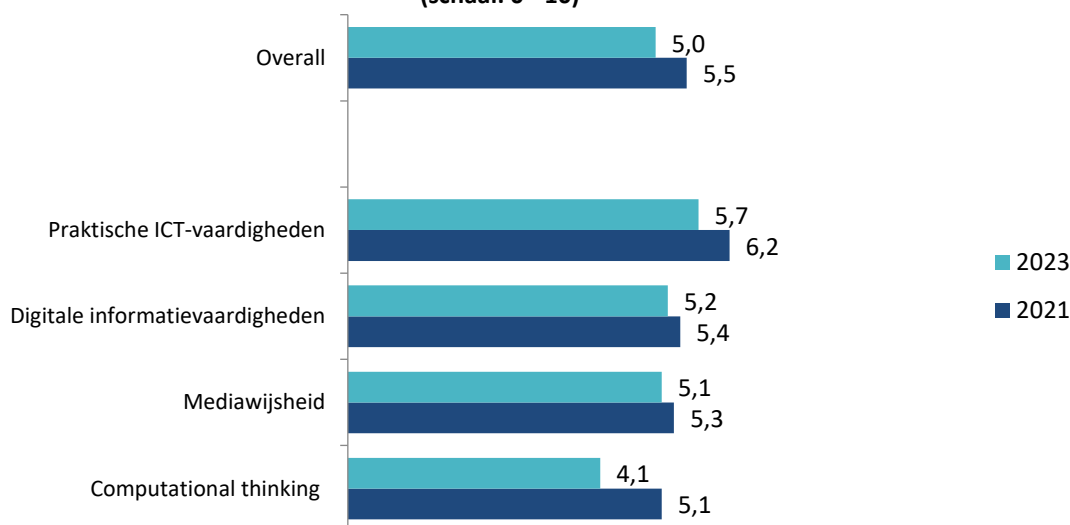

Significant verschil:

- Naarmate er meer achterstandsleerlingen op de school zijn, neemt de (overall) score voor digitale geletterdheid af. Scholen met 75% of meer achterstandsleerlingen hebben een lagere (overall) score voor digitale geletterdheid: gemiddeld een 3,6 (2021: 4,1).

Per saldo is er een behoorlijke achteruitgang in de scores ten opzichte van de vorige meting. De achteruitgang is het grootst bij het onderdeel computational thinking (van 5,1 naar 4,1).

Gemiddelde scores op de vier onderdelen van digitale geletterdheid en de overall score voor digitale geletterdheid (schaal: 0 - 10)

De overall score voor digitale geletterdheid van de leerlingen is met een 5,0 (op een schaal van 0 tot en met 10) beduidend lager dan bij de vorige meting (5,5). De gemiddelde score varieert van 3,6 (praktijkonderwijs en vmbo onderbouw) tot 6,3 (gymnasium bovenbouw).

5.3 Gebruik leerlijn, leerdoel of aanbodsdoel voor digitale geletterdheid

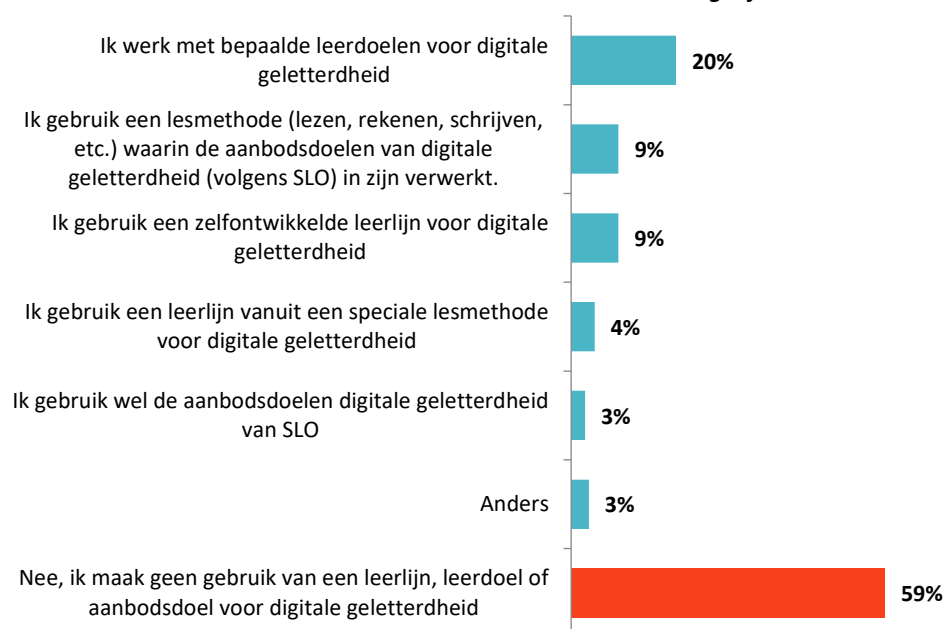
We hebben de docenten de volgende vraag voorgelegd:

Maakt u gebruik van een leerlijn, leerdoel of aanbodsdoel bij uw vak <meest gegeven vak> als het gaat om 'het digitaal geletterd maken van uw leerlingen' in <niveau waarop het meeste les wordt gegeven>?

Een vijfde van de docenten maakt gebruik van bepaalde leerdoelen voor digitale geletterdheid. Bijna drie vijfde (59%) maakt helemaal geen gebruik van een leerlijn, leerdoel of aanbodsdoel als het gaat om het digitaal geletterd maken van hun leerlingen.

Maakt u gebruik van een leerlijn, leerdoel of aanbodsdoel in uw eigen groep als het gaat om 'het digitaal geletterd maken van uw leerlingen'?

Meerdere antwoorden mogelijk

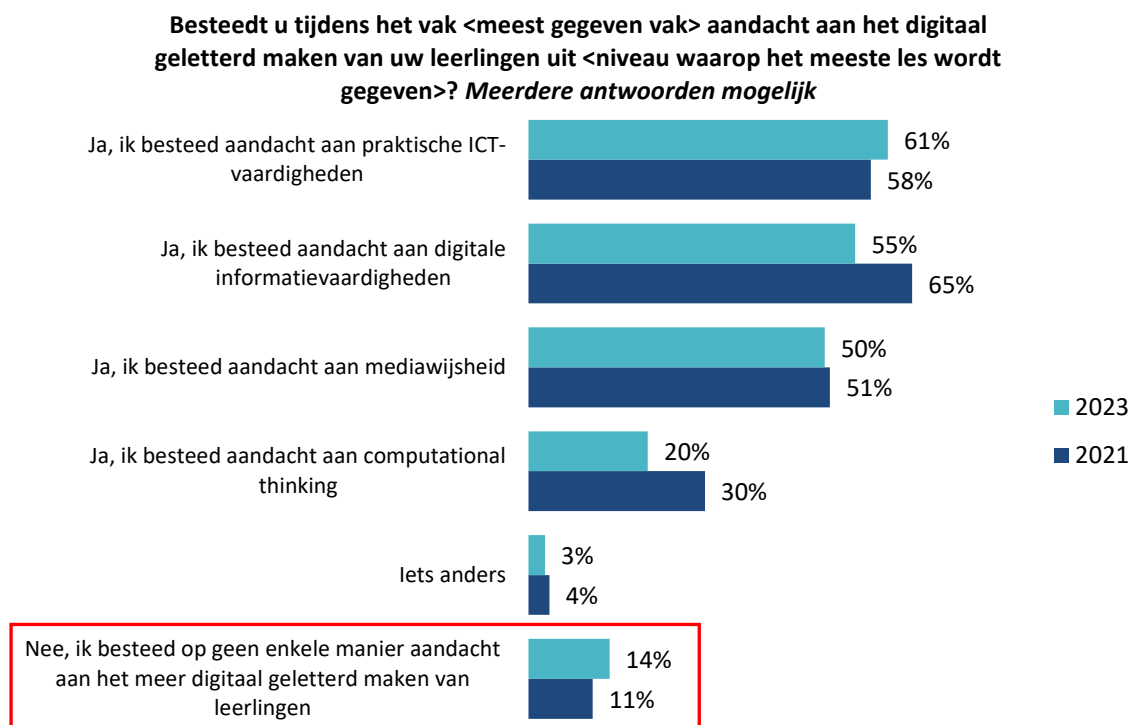

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat in het praktijkonderwijs relatief vaak gebruik wordt gemaakt van een (zelfontwikkelde en/of vanuit een methode ontwikkelde) leerlijn voor digitale geletterdheid. In de bovenbouw van het gymnasium wordt het minste gebruikgemaakt van een leerlijn, leerdoel of aanbodsdoel.

	Praktijk onder- wijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Ik werk met bepaalde leerdoelen voor digitale geletterdheid	16%	19%	24%	18%	16%	21%	21%	19%	21%	15%	16%	20%
Ik gebruik een lesmethode (lezen, rekenen, schrijven, etc.) waarin de aanbodsdoelen van digitale geletterdheid (volgens SLO) in zijn verwerkt.	13%	12%	17%	12%	11%	7%	5%	8%	8%	10%	1%	9%
Ik gebruik een zelfontwikkelde leerlijn voor digitale geletterdheid	18%	10%	11%	9%	7%	9%	10%	9%	8%	7%	3%	9%
Ik gebruik een leerlijn vanuit een speciale lesmethode voor digitale geletterdheid	13%	8%	7%	4%	5%	5%	2%	6%	2%	8%	0%	4%
Ik gebruik wel de aanbodsdoelen digitale geletterdheid van SLO	4%	3%	2%	1%	2%	4%	2%	4%	2%	5%	2%	3%
Anders	11%	4%	2%	2%	4%	4%	3%	3%	3%	2%	1%	3%
Nee, ik maak geen gebruik van een leerlijn, leerdoel of aanbodsdoel voor digitale geletterdheid	35%	54%	48%	56%	60%	57%	62%	60%	62%	69%	77%	59%

5.4 Aandacht voor onderdelen van digitale geletterdheid

We hebben de docenten gevraagd voor hun eigen vak en niveau aan te geven hoeveel aandacht ze besteden aan de vier onderdelen van digitale geletterdheid. De meeste aandacht is er voor praktische ICT-vaardigheden (61%). De minste aandacht is er voor computational thinking (20%). Van de docenten besteedt 14% op geen enkele manier aandacht aan het meer digitaal geletterd maken van hun leerlingen.

Significante verschillen:

- Docenten op vrijescholen besteden minder aandacht aan praktische ICT-basisvaardigheden (35%; 2021: 42%) en digitale informatievaardigheden (42%; 2021: 51%).
- Docenten van 60 jaar en ouder besteden vaker op geen enkele manier aandacht aan het meer geletterd maken van hun leerlingen (20%).

Aandacht voor digitale geletterdheid:

- **86%** (2021: 89%) van de docenten besteedt wel (enige) aandacht aan digitale geletterdheid.
- **14%** (2021: 11%) van de docenten besteedt geen aandacht aan digitale geletterdheid.

In de onderstaande overzichten staan de resultaten naar niveau en het type vak. Als het om de resultaten naar niveau gaat, dan zien we dat er weinig grote verschillen zijn. Wel wordt er in het praktijkonderwijs relatief weinig aandacht besteed aan digitale informatievaardigheden en computational thinking.

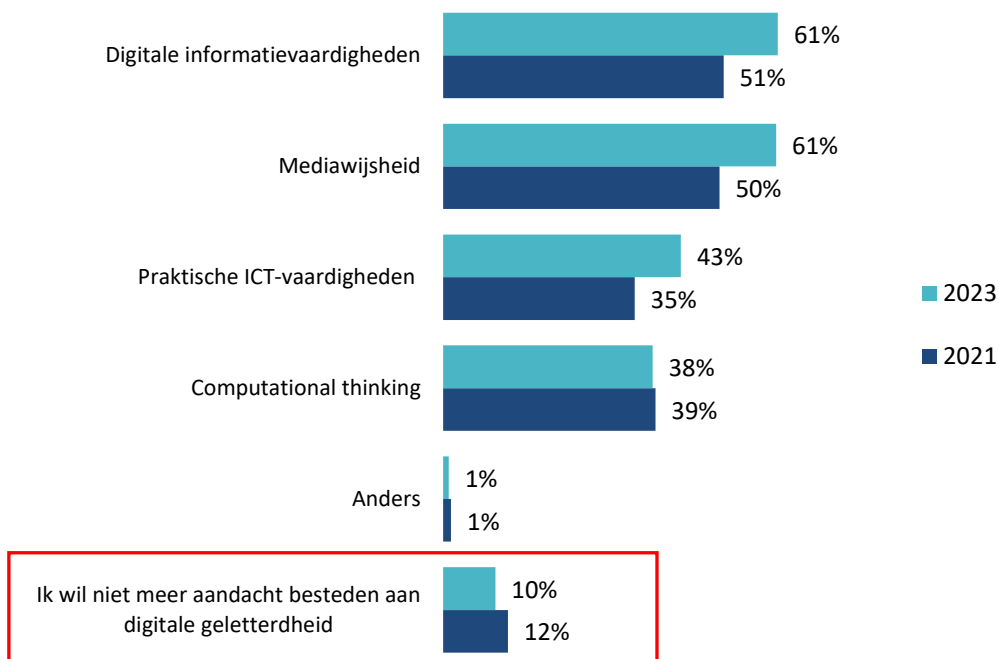
	Praktijk onder- wijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Ja, ik besteed aandacht aan praktische ICT-vaardigheden	67%	68%	69%	69%	62%	62%	58%	61%	56%	57%	47%	61%
Ja, ik besteed aandacht aan digitale informatievaardigheden	42%	48%	54%	54%	56%	52%	57%	57%	56%	51%	61%	55%
Ja, ik besteed aandacht aan mediawijsheid	51%	44%	57%	51%	53%	45%	50%	55%	47%	42%	47%	50%
Ja, ik besteed aandacht aan computational thinking	8%	17%	23%	16%	17%	16%	18%	19%	27%	28%	15%	20%
Ja, ik besteed aandacht aan iets anders van digitale geletterdheid	2%	1%	3%	2%	3%	2%	2%	2%	3%	2%	1%	3%
Nee, ik besteed op geen enkele manier aandacht aan het meer digitaal geletterd maken van leerlingen	19%	18%	7%	11%	15%	16%	13%	15%	14%	20%	16%	14%

Bij de Nederlands en zaakvakken wordt er relatief veel aandacht besteed aan de onderdelen digitale informatievaardigheden en mediawijsheid.

	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bètavakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Ja, ik besteed aandacht aan praktische ICT-vaardigheden	55%	60%	63%	50%	68%	54%	61%
Ja, ik besteed aandacht aan digitale informatievaardigheden	64%	55%	47%	65%	58%	53%	55%
Ja, ik besteed aandacht aan mediawijsheid	77%	55%	32%	65%	46%	49%	50%
Ja, ik besteed aandacht aan computational thinking	11%	13%	30%	15%	17%	13%	20%
Ja, ik besteed aandacht aan iets anders van digitale geletterdheid	2%	1%	4%	2%	4%	2%	3%
Nee, ik besteed op geen enkele manier aandacht aan het meer digitaal geletterd maken van leerlingen	7%	14%	18%	11%	12%	17%	14%

Ook hebben we de docenten gevraagd aan welke onderdelen van digitale geletterdheid ze meer aandacht zouden willen besteden. Van de docenten wil 61% meer aandacht besteden aan 'digitale informatievaardigheden' en 'mediawijsheid'. Een tiende van de docenten (2021: 12%) wil geen extra aandacht besteden aan digitale geletterdheid.

Aan welke onderdelen van digitale geletterdheid zou u meer aandacht willen besteden? Het gaat om het vak <meest gegeven vak> voor leerlingen uit <niveau>. Meerdere antwoorden mogelijk

Uit de onderstaande resultaten blijkt dat met name docenten die lesgeven op het gymnasium en docenten die lesgeven op vwo bovenbouw relatief vaak aangeven geen extra aandacht te willen besteden aan digitale geletterdheid.

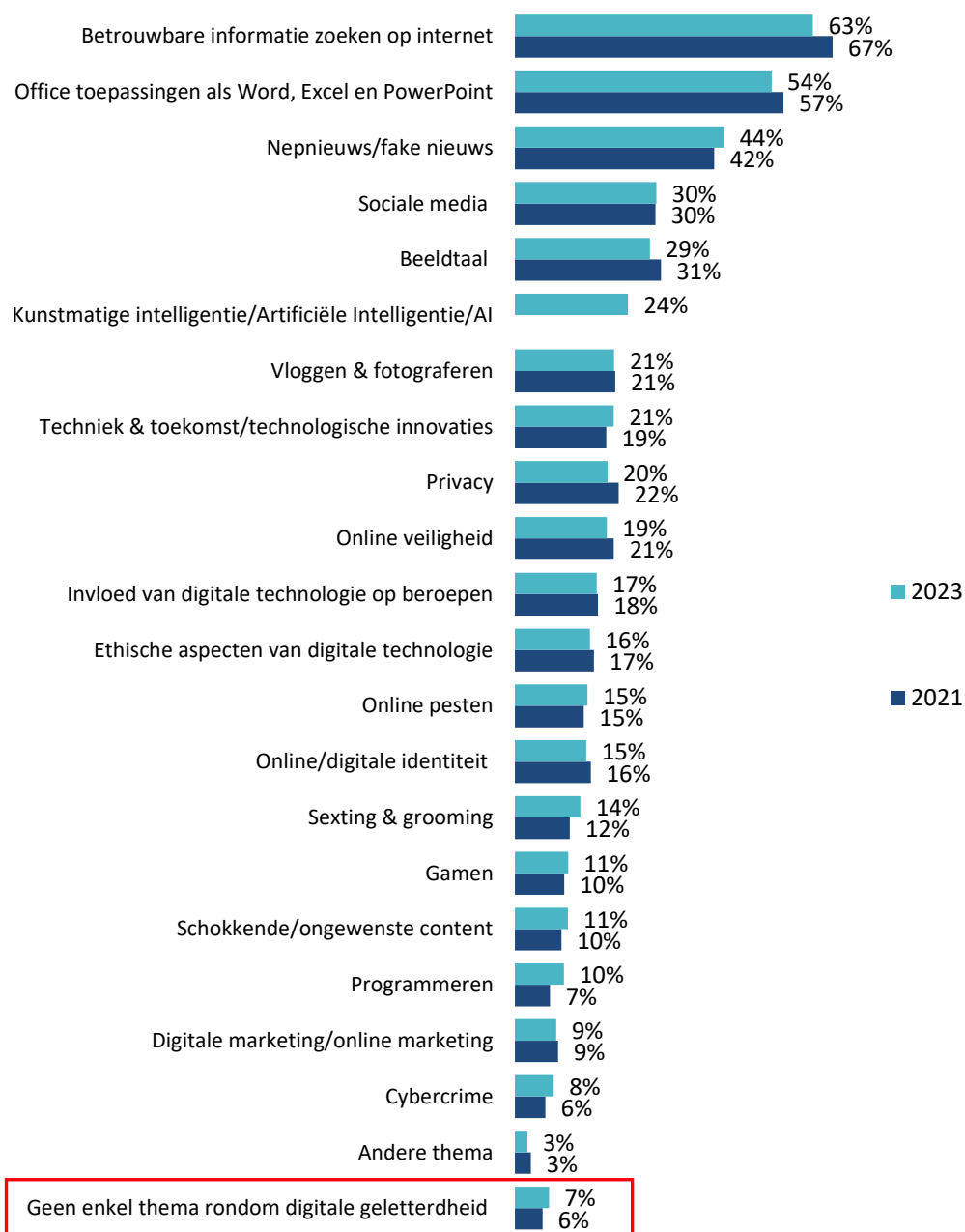
	Praktijk onder-wijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Digitale informatievaardigheden	60%	68%	67%	60%	63%	65%	63%	64%	55%	53%	57%	61%
Mediawijsheid	72%	61%	67%	63%	63%	60%	64%	67%	53%	51%	57%	61%
Praktische ICT-vaardigheden	60%	61%	63%	54%	51%	44%	39%	38%	31%	42%	29%	43%
Computational thinking	19%	31%	36%	36%	43%	32%	40%	36%	43%	48%	34%	38%
Anders	3%	4%	1%	2%	1%	1%	0%	0%	1%	2%	1%	1%
Ik wil niet meer aandacht besteden aan digitale geletterdheid	4%	7%	3%	7%	6%	8%	8%	11%	15%	14%	17%	10%

	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bètavakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Digitale informatievaardigheden	68%	63%	54%	69%	55%	61%	61%
Mediawijsheid	77%	68%	45%	72%	63%	64%	61%
Praktische ICT-vaardigheden	42%	37%	49%	30%	49%	47%	43%
Computational thinking	34%	31%	49%	30%	34%	44%	38%
Anders	1%	1%	1%	0%	2%	1%	1%
Ik wil niet meer aandacht besteden aan digitale geletterdheid	5%	10%	13%	8%	11%	6%	10%

5.5 Aandacht voor thema's rondom digitale geletterdheid

We hebben alle docenten gevraagd aan welke thema's rondom digitale geletterdheid ze aandacht besteden voor het meest gegeven vak en het niveau waarop ze het meeste lesgeven (de vraag is aan elke docent voorgelegd, ook aan de docenten die eerder aangaven op geen enkele manier aandacht te besteden aan digitale geletterdheid). Docenten besteden de meeste aandacht aan het thema "betrouwbare informatie zoeken op internet" (63%). Een klein gedeelte van de docenten (7%) besteedt aan geen enkel thema rondom digitale geletterdheid aandacht.

**Aan welke thema's rondom digitale geletterdheid besteedt u aandacht?
Het gaat om het vak <meest gegeven vak> voor leerlingen uit <niveau>.**
Meerdere antwoorden mogelijk

Significante verschillen:

- Docenten van 60 jaar of ouder besteden minder aandacht aan sociale media (23%), Office toepassingen (44%) en nepnieuws (37%).
- Docenten op vrijescholen besteden minder aandacht aan sociale media (18%), online veiligheid (6%), online identiteit (6%), betrouwbare informatie zoeken op internet (45%), gamen (3%) en Office toepassingen (32%).
- Docenten op Daltonscholen besteden minder aandacht aan online veiligheid (10%), ethische aspecten van digitale technologie (7%) en sexting & grooming (7%).
- Docenten op Montessorischolen besteden minder aandacht aan ethische aspecten van digitale technologie (7%) en invloed van digitale technologie op beroepen (3%).

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat er behoorlijke verschillen zijn tussen de niveaus. Zo wordt in het praktijkonderwijs relatief veel aandacht besteed aan online veiligheid en sexting & grooming, maar weinig aandacht aan kunstmatige intelligentie en technologische innovaties.

	Praktijk onderw.	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Betrouwbare informatie zoeken op internet	46%	53%	60%	60%	62%	59%	71%	66%	64%	52%	74%	63%
Office toepassingen als Word, Excel en PowerPoint	40%	44%	60%	52%	58%	53%	56%	53%	55%	51%	54%	54%
Nepnieuws/fake nieuws	46%	40%	48%	45%	50%	33%	45%	45%	43%	30%	51%	44%
Sociale media	45%	37%	40%	38%	37%	29%	29%	26%	22%	26%	20%	30%
Beeldtaal	15%	37%	25%	33%	29%	28%	28%	30%	26%	36%	37%	29%
Kunstmatige intelligentie/AI	8%	11%	19%	17%	25%	21%	29%	21%	29%	30%	28%	24%
Vloggen & fotograferen	21%	29%	25%	32%	23%	33%	17%	27%	12%	21%	9%	21%
Techniek & toekomst/ technologische innovaties	2%	16%	26%	19%	22%	17%	22%	17%	25%	22%	16%	21%
Privacy	29%	20%	26%	19%	25%	15%	19%	20%	16%	15%	16%	20%
Online veiligheid	38%	31%	28%	22%	27%	18%	15%	21%	12%	15%	9%	19%
Invloed van digitale technologie op beroepen	6%	11%	27%	17%	19%	12%	19%	13%	18%	15%	14%	17%
Ethische aspecten van digitale technologie	6%	6%	11%	9%	16%	14%	18%	15%	20%	16%	23%	16%
Online pesten	38%	27%	26%	21%	20%	17%	8%	19%	7%	10%	6%	15%
Online identiteit/digitale identiteit (jezelf online positief presenteren)	20%	22%	21%	20%	19%	15%	14%	16%	9%	10%	10%	15%
Sexting & grooming	36%	20%	29%	15%	19%	13%	11%	13%	6%	7%	4%	14%
Gamen	26%	19%	16%	14%	13%	16%	6%	12%	7%	11%	3%	11%
Schokkende/ongewenste content	19%	15%	20%	12%	15%	10%	11%	9%	7%	5%	5%	11%
Programmeren	3%	8%	8%	11%	7%	11%	9%	10%	16%	10%	7%	10%
Digitale marketing/online marketing	8%	10%	14%	5%	13%	5%	12%	5%	8%	7%	2%	9%
Cybercrime	20%	11%	14%	8%	9%	8%	7%	7%	6%	2%	2%	8%
Andere thema's	3%	1%	2%	2%	1%	2%	3%	2%	4%	3%	3%	3%
Ik besteed aan geen enkel thema rondom digitale geletterdheid aandacht	10%	10%	4%	6%	6%	7%	5%	9%	9%	8%	9%	7%

Hieronder staan de resultaten uitgesplitst naar het type vak. Betrouwbare informatie zoeken op internet krijgt relatief veel aandacht bij Nederlands en de zaakvakken.

	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bètavakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Betrouwbare informatie zoeken op internet	82%	65%	51%	79%	56%	63%	63%
Office toepassingen als Word, Excel en PowerPoint	52%	53%	58%	48%	43%	59%	54%
Nepnieuws/fake nieuws	78%	47%	25%	73%	28%	43%	44%
Sociale media (WhatsApp, Instagram, Facebook, Twitter, etc.)	45%	45%	12%	35%	32%	31%	30%
Beeldtaal (informatie in de vorm van beelden in plaats van tekst)	31%	24%	18%	41%	68%	17%	29%
Kunstmatige intelligentie/Artificiële Intelligentie/AI	29%	30%	19%	26%	25%	23%	24%
Vloggen & fotograferen	23%	41%	6%	12%	53%	9%	21%
Techniek & toekomst/technologische innovaties	6%	10%	31%	13%	25%	26%	21%
Privacy	32%	25%	13%	23%	13%	16%	20%
Online veiligheid	31%	22%	13%	20%	14%	15%	19%
Involed van digitale technologie op beroepen	11%	13%	17%	15%	22%	29%	17%
Ethische aspecten van digitale technologie	15%	18%	10%	26%	23%	13%	16%
Online pesten	31%	19%	10%	15%	7%	6%	15%
Online identiteit/digitale identiteit (jezelf online positief presenteren)	22%	18%	7%	17%	27%	13%	15%
Sexting & grooming	18%	9%	16%	15%	6%	4%	14%
Gamen	9%	19%	8%	7%	15%	6%	11%
Schokkende/ongewenste content	14%	10%	9%	18%	12%	4%	11%
Programmeren	2%	1%	22%	1%	7%	3%	10%
Digitale marketing/online marketing	10%	7%	2%	5%	10%	49%	9%
Cybercrime	12%	8%	5%	10%	2%	15%	8%
Andere thema's	1%	2%	5%	1%	4%	1%	3%
Ik besteed aan geen enkel thema rondom digitale geletterdheid aandacht	1%	7%	12%	5%	6%	6%	7%

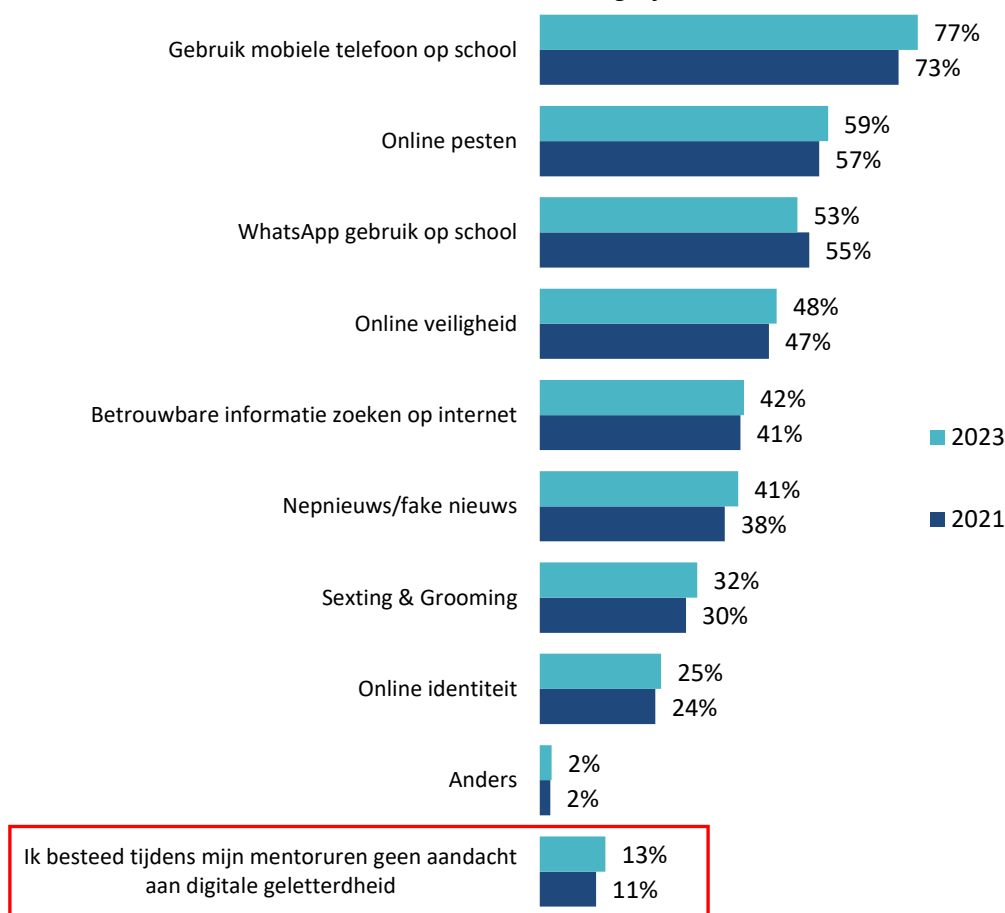
Een ruime meerderheid van de docenten (93%) besteedt tijdens de lessen aandacht aan minimaal één thema rondom digitale geletterdheid. Belangrijke thema's als privacy (20%), online veiligheid (19%) en programmeren (10%) krijgen nog steeds relatief weinig aandacht.

We hebben alle docenten die mentor zijn (73% van de docenten is mentor) gevraagd aan welke thema's rondom digitale geletterdheid ze aandacht besteden tijdens hun mentoruren (de vraag is aan elke mentor voorgelegd, ook aan de mentoren/docenten die eerder aangaven op geen enkele manier aandacht te besteden aan digitale geletterdheid). De meeste aandacht is er tijdens de mentoruren voor het gebruik van de mobiele telefoon (77%) en online pesten (59%). Van de mentoren besteedt 13% tijdens de mentoruren geen aandacht aan digitale geletterdheid.

Aan welke van de onderstaande onderwerpen die gerelateerd zijn aan digitale geletterdheid besteedt u tijdens uw mentoruren aandacht?

Meerdere antwoorden mogelijk

Significante verschillen:

- Docenten/mentoren van vrijescholen besteden minder aandacht aan online veiligheid (36% besteedt hieraan aandacht tijdens de mentorlessen) en sexting & grooming (16%) tijdens mentorlessen.

Uit de onderstaande resultaten blijkt dat docenten/mentoren in de bovenbouw van het vwo en gymnasium in de mentoruren minder aandacht (dan de andere docenten) besteden aan digitale geletterdheid (circa een kwart doet dit niet).

	Praktijk onder- wijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Gebruik mobiele telefoon op school	82%	95%	82%	88%	83%	88%	72%	86%	65%	74%	62%	77%
Online pesten	73%	91%	77%	87%	74%	79%	39%	77%	32%	77%	33%	59%
WhatsApp gebruik op school	79%	76%	61%	78%	63%	67%	39%	70%	30%	81%	28%	53%
Online veiligheid	67%	76%	56%	69%	57%	64%	36%	62%	28%	55%	31%	48%
Betrouwbare informatie zoeken op internet	57%	57%	47%	51%	45%	34%	36%	46%	35%	55%	35%	42%
Nepnieuws/fake nieuws	61%	65%	48%	53%	48%	43%	32%	47%	28%	52%	23%	41%
Sexting & Grooming	57%	60%	50%	54%	47%	40%	18%	40%	12%	19%	13%	32%
Online identiteit	31%	56%	32%	39%	31%	27%	16%	32%	11%	29%	17%	25%
Anders	3%	1%	1%	0%	1%	0%	1%	1%	6%	3%	7%	3%
Ik besteed tijdens mijn mentoruren geen aandacht aan digitale geletterdheid	4%	2%	6%	4%	7%	6%	18%	7%	25%	10%	27%	13%

6 RESULTATEN: RANDVOORWAARDEN EN MOGELIJKE KNELPUNTEN

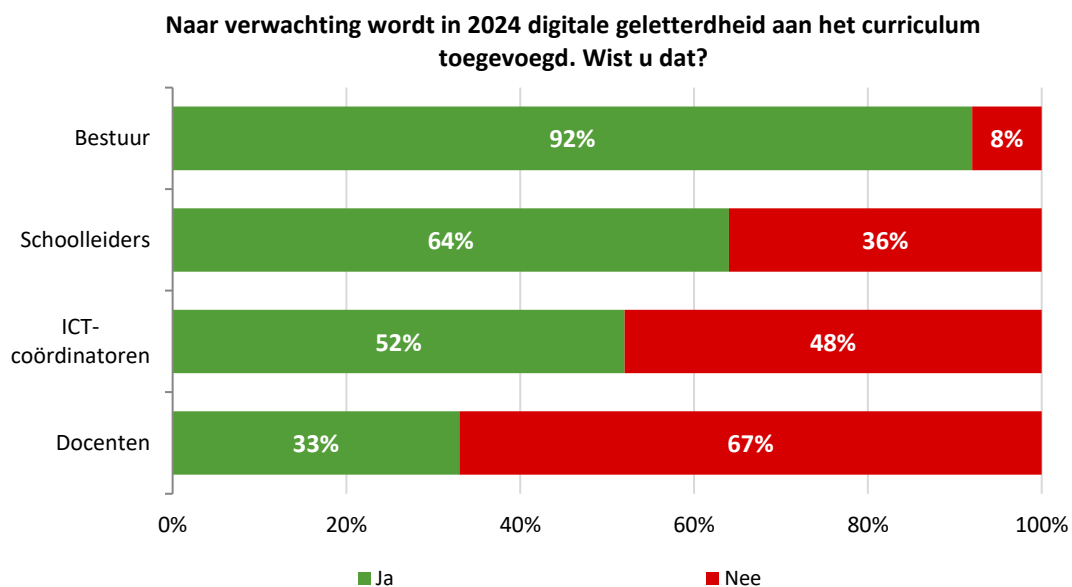
6.1 Inleiding

Om leerlingen op school (meer) digitaal geletterd te kunnen maken, zal er aan een aantal randvoorwaarden voldaan moeten worden. Ook kan het zijn dat er bepaalde knelpunten zijn die het lastig maken (verder) te werken aan de digitale geletterdheid van leerlingen. Als het gaat om de knelpunten en de randvoorwaarden voor de (verdere) ontwikkeling van digitale geletterdheid dan hebben we de volgende zaken in kaart gebracht:

- Bekendheid toevoeging digitale geletterdheid aan curriculum (beantwoord door alle onderzoeksgroepen; paragraaf 6.2).
- De mate waarin er een noodzaak wordt gezien om leerlingen (verder) digitaal geletterd te maken (beantwoord door alle onderzoeksgroepen; paragraaf 6.3).
- Sturen op digitale geletterdheid door leidinggevenden (beantwoord door bestuurders en schoolleiders; paragraaf 6.4).
- Planmatig werken aan digitale geletterdheid (beantwoord door alle onderzoeksgroepen; paragraaf 6.5).
- Externe ondersteuning die de school bij de ontwikkeling van digitale geletterdheid krijgt (beantwoord door schoolleiders; paragraaf 6.6).
- Behoeftte aan extra ondersteuning op school- en bestuursniveau (beantwoord door alle onderzoeksgroepen; paragraaf 6.7).
- Inschatting eigen bekwaamheid (beantwoord door docenten; paragraaf 6.8).
- Behoeftte aan extra ondersteuning op individueel niveau (beantwoord door alle onderzoeksgroepen; paragraaf 6.9).
- Software die digitale geletterdheid ondersteunt (beantwoord door ICT-coördinatoren; paragraaf 6.10)
- Belangrijkste knelpunten bij de verdere ontwikkeling van digitale geletterdheid van leerlingen (beantwoord door alle onderzoeksgroepen; paragraaf 6.11).
- Tips en suggesties (beantwoord door alle onderzoeksgroepen; paragraaf 6.12).

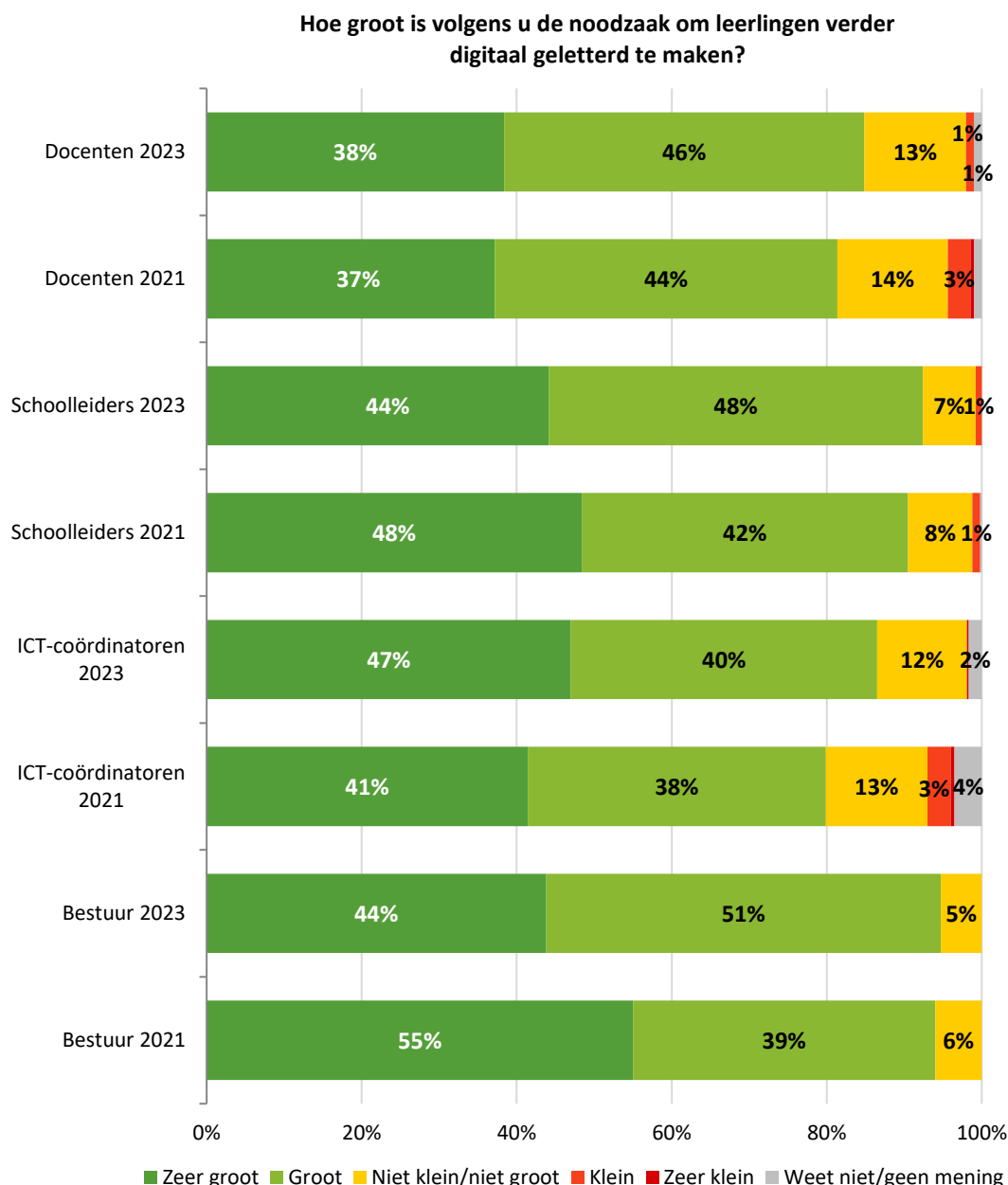
6.2 Bekendheid toevoeging digitale geletterdheid aan curriculum

Naar verwachting wordt in 2024 digitale geletterdheid aan het curriculum toegevoegd. De bekendheid hiermee is het hoogste onder het schoolbestuur (92%). De bekendheid is het laagste onder docenten (33%).

6.3 Noodzaak om leerlingen (verder) digitaal geletterd te maken

Aan schoolleiders, docenten (beantwoord voor het niveau waarop ze het meeste lesgeven), ICT-coördinatoren en bestuurders hebben we gevraagd hoe groot volgens hen de noodzaak is om leerlingen (verder) digitaal geletterd te maken. Van de docenten vindt 84% dat er een (zeer) grote noodzaak is. Bij de drie andere onderzoeksgroepen is dit percentage 87% of hoger.

Een ruime meerderheid van de docenten (84%; 2021: 81%) ziet het als een (zeer) grote noodzaak om leerlingen (verder) digitaal geletterd te maken. 14% van de docenten vindt de noodzaak niet (zeer) groot.

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat de noodzaak bij docenten voor de (verdere) ontwikkeling van de digitale geletterdheid 'over de hele linie' vrij groot is.

	Praktijk onder- wijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Zeer groot	47%	54%	47%	47%	39%	48%	33%	39%	30%	33%	22%	38%
Groot	44%	35%	45%	47%	52%	41%	51%	41%	48%	43%	44%	46%
Niet klein/niet groot	7%	7%	7%	4%	7%	10%	14%	15%	19%	18%	26%	13%
Klein	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	5%	5%	1%
Zeer klein	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
Weet niet/geen mening	0%	1%	0%	1%	1%	0%	2%	2%	1%	0%	3%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

6.4 Sturen op digitale geletterdheid door leidinggevenden

De meerderheid (60%) van de bestuurders stuurt op de ontwikkeling van digitale geletterdheid door het op te nemen in het strategische beleidsplan. Ook scholing van betrokken (onderwijs)functionarissen wordt door bijna de helft (46%) genoemd. Ruim een tiende (11%) geeft aan dat ze vanuit het schoolbestuur niet sturen op de ontwikkeling van digitale geletterdheid van leerlingen. Per saldo wordt er meer dan in 2021 door bestuurders gestuurd op de ontwikkeling van digitale geletterdheid.

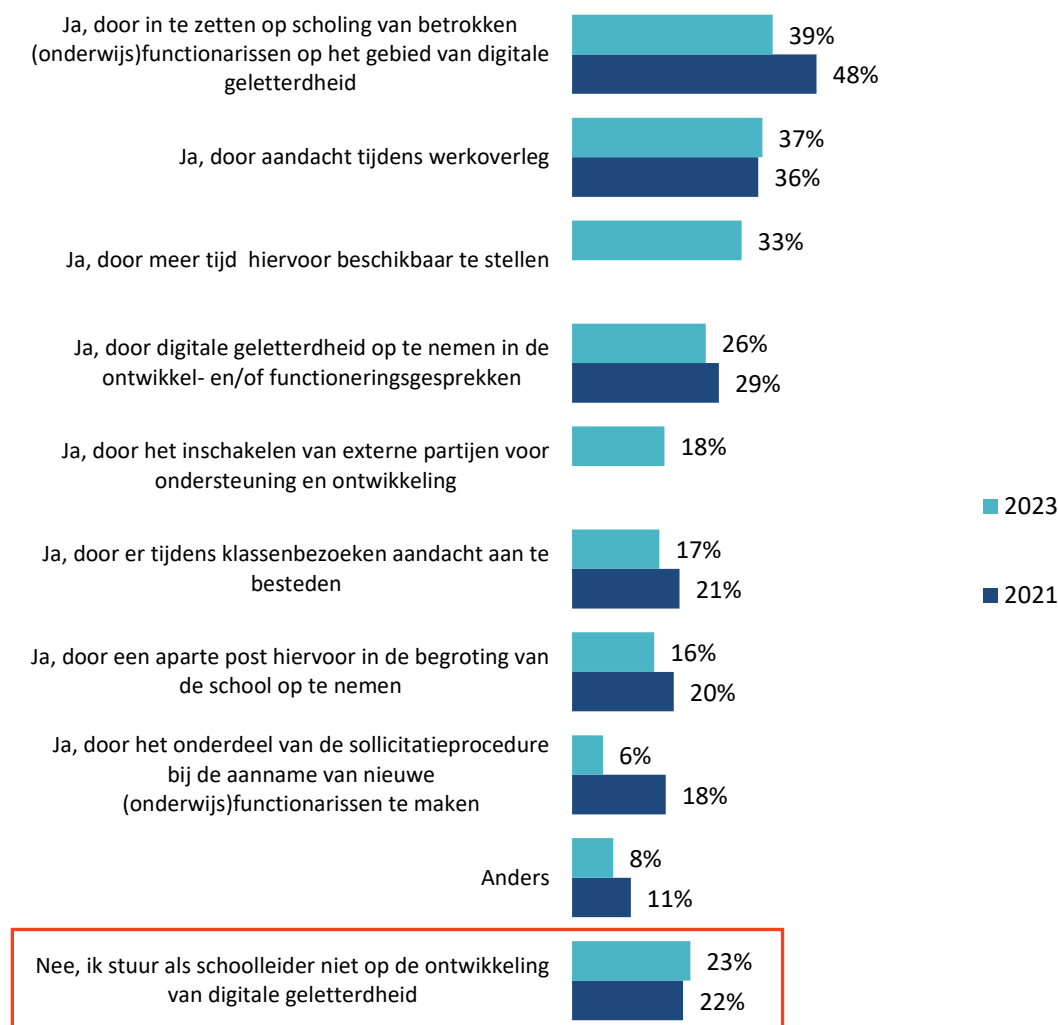
Stuurt uw schoolbestuur op de ontwikkeling van digitale geletterdheid van leerlingen op de schoollocatie(s) die onder uw schoolbestuur vallen? Zo ja, op welke manieren? *Meerdere antwoorden mogelijk*

We hebben schoolleiders ook gevraagd of het schoolbestuur in hun beleving stuurt op de ontwikkeling van digitale geletterdheid. Van de schoolleiders vindt 37% (2021: 38%) dat er vanuit het bestuur niet wordt gestuurd op de ontwikkeling van digitale geletterdheid.

Ook aan de schoolleiders is gevraagd of ze zelf sturen op digitale geletterdheid. Als dit wordt gedaan dan is dat veelal via scholing (39%), aandacht tijdens werkoverleg (37%) en beschikbaar stellen van tijd (33%). Van de schoolleiders stuurt 23% (2021: 22%) niet op de ontwikkeling van digitale geletterdheid.

Stuurt u als schoolleider op de ontwikkeling van digitale geletterdheid? Zo ja, op welke manieren? Meerdere antwoorden mogelijk

We hebben docenten ook gevraagd of de schoolleiding in hun beleving stuurt op de ontwikkeling van digitale geletterdheid. Van de docenten vindt 55% (2021: 49%) dat er vanuit de schoolleiding niet wordt gestuurd op de ontwikkeling van digitale geletterdheid.

6.5 Planmatig werken aan digitale geletterdheid

We hebben alle onderzoeksgroepen een aantal vragen gesteld om vast te stellen in hoeverre er planmatig wordt gewerkt aan digitale geletterdheid. We hebben vragen gesteld op schoolniveau (pagina 33 tot en met 36) en op niveau van het bovenschools bestuur (pagina 37 en 38).

Planmatig werken op scholen aan digitale geletterdheid

Aan schoolleiders, ICT-coördinatoren, docenten en bestuurders hebben we gevraagd in hoeverre scholen planmatig werken aan het digitaal geletterd maken van de leerlingen. Schoolleiders, ICT-coördinatoren en docenten hebben de vraag beantwoord voor hun eigen school¹. Bestuurders hebben de vraag beantwoord voor de scholen die onder het bestuur vallen.

Van de docenten vindt 41% dat hun school niet planmatig werkt aan het digitaal geletterd maken van hun leerlingen. Met name bestuurders zijn hierover positiever. Van de schoolleiders vindt 34% dat dit niet gebeurt.

Wordt er op u school/scholen planmatig gewerkt aan het digitaal geletterd maken van de leerlingen? <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	Bestuurders 2021	Bestuurders 2023	ICT- coördinatoren 2023	Schoolleiders 2021	Schoolleiders 2023	Docenten 2021	Docenten 2023
Ja, het staat in het schoolplan beschreven	41%	38%	16%	23%	22%	17%	16%
Ja, het staat in een beleidsplan beschreven	19%	27%	13%	15%	20%	8%	7%
Ja, we hebben een specifiek plan opgesteld voor de ontwikkeling van digitale geletterdheid	16%	37%	24%	26%	31%	12%	12%
Ja, op een andere manier	8%	8%	12%	10%	12%	5%	5%
Nee, we werken daar niet planmatig aan	31%	24%	33%	39%	34%	40%	41%
Weet niet	2%	0%	16%	2%	2%	25%	26%

Een meerderheid van de schoolleiders (64%; 2021: 59%) geeft aan dat er planmatig op school wordt gewerkt aan het digitaal geletterd maken van de leerlingen. 34% (2021: 39%) van de schoolleiders geeft aan dat er niet planmatig aan digitale geletterdheid wordt gewerkt.

Van de docenten geeft 41% (2021: 40%) aan dat hun school niet planmatig werkt aan digitale geletterdheid.

¹ De vraag is deze meting voor het eerst voorgelegd aan ICT-coördinatoren.

We hebben schoolleiders, docenten en bestuurders ook gevraagd wat de school verder nog doet om leerlingen digitaal geletterd te maken. Als er nog iets anders wordt ingezet dan is dat met name een speciale werkgroep voor digitale geletterdheid en een coördinator voor digitale geletterdheid. Bijna een kwart (24%) van de docenten zegt dat er geen andere middelen worden ingezet.

Wat doet uw school (nog meer) bij het (verder) digitaal geletterd maken van de leerlingen? *Meerdere antwoorden mogelijk*

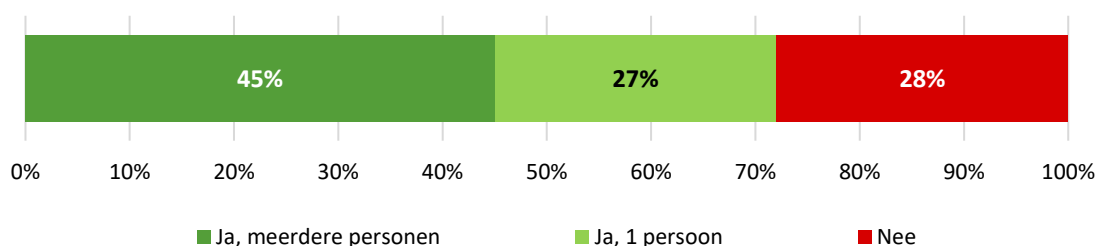
	Bestuurders 2021	Bestuurders 2023	Schoolleiders 2021	Schoolleiders 2023	Docenten 2021	Docenten 2023
Er is een speciale werkgroep voor digitale geletterdheid op school	47%	37%	38%	37%	19%	19%
We hebben een coördinator voor digitale geletterdheid op school	n.v.t.	52%	n.v.t.	36%	n.v.t.	13%
Het onderwerp digitale geletterdheid is een vast onderdeel van de vergaderingen op school	11%	8%	4%	6%	3%	2%
We zijn lid van een regionale of landelijke werkgroep voor digitale geletterdheid	5%	9%	2%	4%	2%	1%
We schakelen hierbij ouders in	5%	8%	3%	1%	2%	2%
We schakelen hierbij bedrijven/ondernemingen in	7%	3%	4%	3%	2%	2%
We schakelen hierbij de bibliotheek in	7%	5%	5%	5%	3%	2%
We schakelen hierbij andere organisaties in	8%	14%	5%	6%	5%	4%
Op een andere manier	11%	27%	19%	15%	8%	7%
Geen van de bovenstaande dingen	15%	10%	31%	26%	26%	24%
Weet niet	38%	38%	6%	4%	22%	2%

Ruim een derde (37%) van de scholen heeft een speciale werkgroep voor digitale geletterdheid op school. 36% heeft een coördinator voor dit onderwerp.

De schoolleiders die aangeven dat er een speciale werkgroep op school is (37% van de scholen; zie bovenstaande overzicht) hebben we een aantal verdiepende vragen gesteld over de werkgroepen voor digitale geletterdheid. Het gaat hierbij in de meeste gevallen (94%; 2021: 89%) om één werkgroep. In de werkgroepen zijn veelal docenten (96%; 2021: 97%), ICT-coördinatoren (71%; 2021: 73%) en teamleiders (36%; 2021: 40%) vertegenwoordigd. Deze functionarissen krijgen meestal vrijgeroosterde tijd (74%; 2021: 82%) en de mogelijkheid een opleiding te volgen (54%; 2021: 58%).

Aan alle schoolleiders hebben we drie vragen voorgelegd over de digitale geletterdheid op school. Als eerste is gevraagd of er op hun school een of meerdere speciale personen zijn die zich bezighouden met onderwijsinnovaties op het gebied van digitale geletterdheid. Dit is bij 72% van de scholen het geval: 45% heeft meerdere personen en 27% heeft één speciale persoon. Bij de vorige meting had ruim de helft (53%) van de scholen een speciale persoon (we hebben toen geen onderscheid gemaakt naar of meerdere personen). Deze personen krijgen met name vrijgeroosterde tijd (75%; 2021: 84%) om zich hiermee gericht bezig te houden en de mogelijkheid voor opleidingen (59%, evenals in 2021).

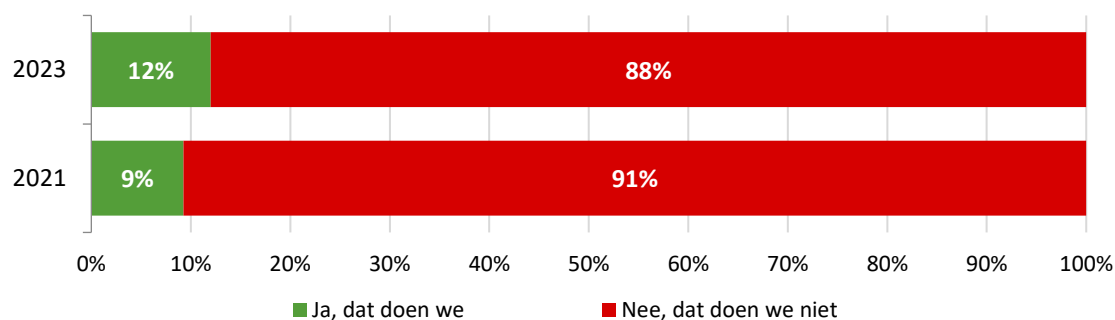
Is er op uw school een speciale persoon die zich bezighoudt met onderwijsinnovaties op het gebied van digitale geletterdheid?

72% van de scholen heeft één of meerdere speciale personen die zich bezighouden met onderwijsinnovaties op het gebied van digitale geletterdheid.

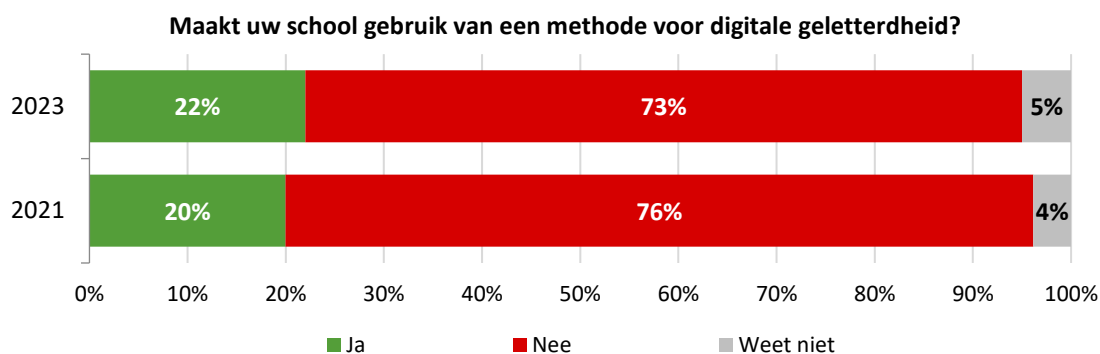
De feitelijke voortgang van de digitale geletterdheid van leerlingen wordt op ruim een tiende (12%) van de scholen gemeten. Een ruime meerderheid van 88% meet de voortgang van de digitale geletterdheid van leerlingen dus niet.

Meet uw school de feitelijke voortgang van de digitale geletterdheid van leerlingen?

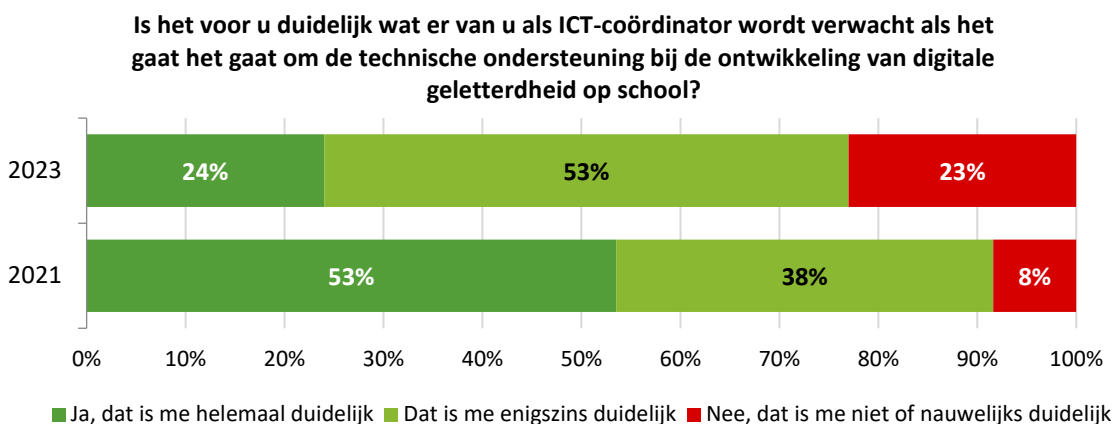

Een klein gedeelte van de scholen (12%; 2021: 9%) meet de feitelijke voortgang van de digitale geletterdheid van de leerlingen.

De meeste scholen (73%) maken volgens de schoolleiders geen gebruik van een methode voor digitale geletterdheid.

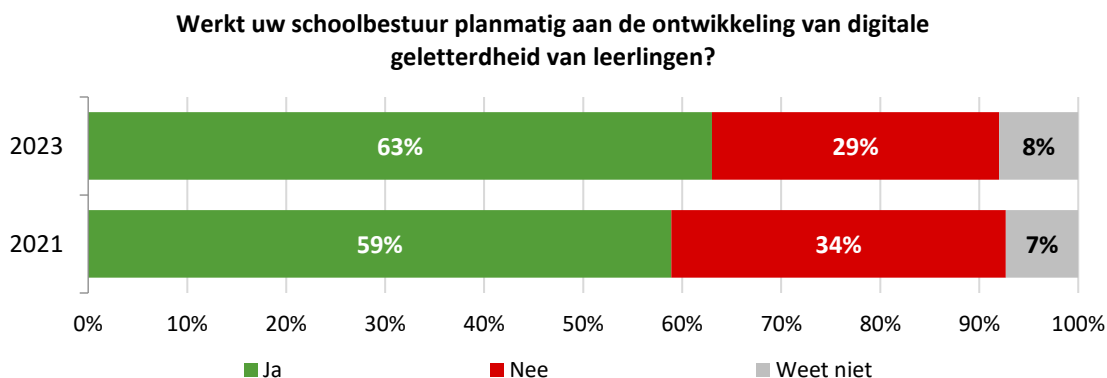

Aan de ICT-coördinatoren hebben we de vraag voorgelegd of het ze duidelijk is wat er van ze wordt verwacht als het gaat om de technische ondersteuning bij de ontwikkeling van digitale geletterdheid op school. De meerderheid (77%) geeft aan dat dat helemaal of enigszins duidelijk is. Bijna een kwart (23%) is het niet of nauwelijks duidelijk wat er van ze wordt verwacht als het gaat om de technische ondersteuning bij de ontwikkeling van digitale geletterdheid op school. Per saldo is het voor ICT-coördinatoren minder duidelijk wat er van ze wordt verwacht dan in 2021.

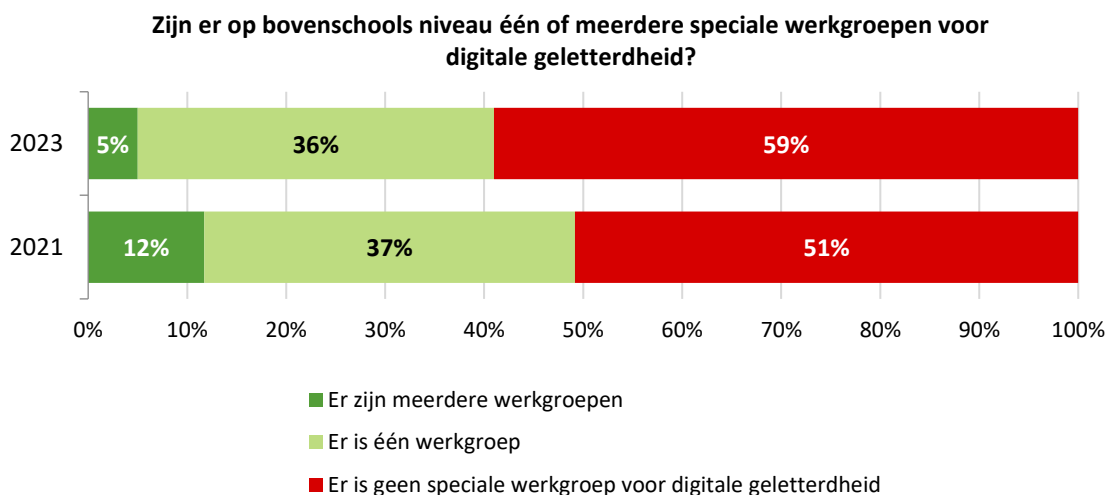

Bovenschools planmatig werken aan digitale geletterdheid

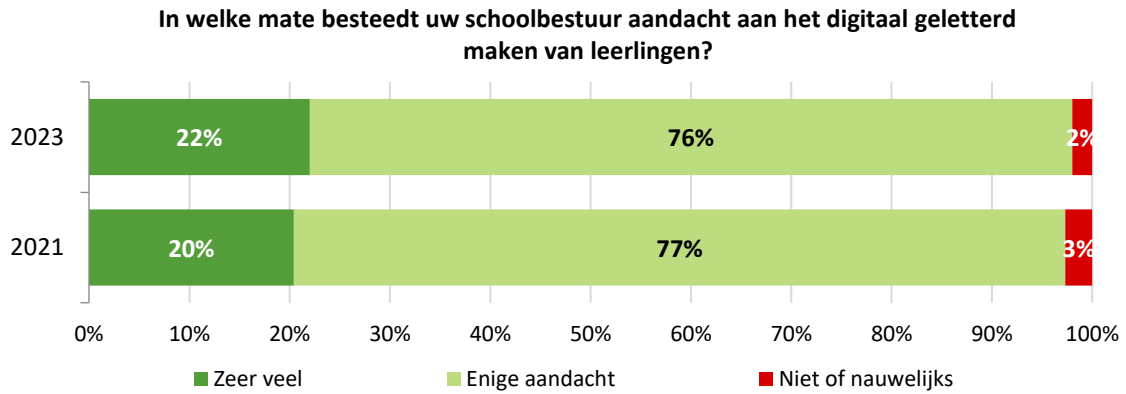
Bijna twee derde (63%) van de bovenschoolse besturen werkt planmatig aan de ontwikkeling van de digitale geletterdheid van leerlingen. Ruim een kwart (29%) doet dat niet.

We hebben de bestuurders gevraagd of er op bovenschools niveau een speciale werkgroep voor digitale geletterdheid is. Ruim vier op de tien (41%) heeft één of meerdere speciale werkgroepen voor digitale geletterdheid (het aandeel besturen met een werkgroep is te beperkt om betrouwbaar uitspraken te kunnen doen over de samenstelling en faciliteiten van de werkgroepen).

Vrijwel alle schoolbesturen (98%) besteden, naar eigen zeggen, 'zeer veel' of 'enige' aandacht aan het digitaal geletterd maken van leerlingen.

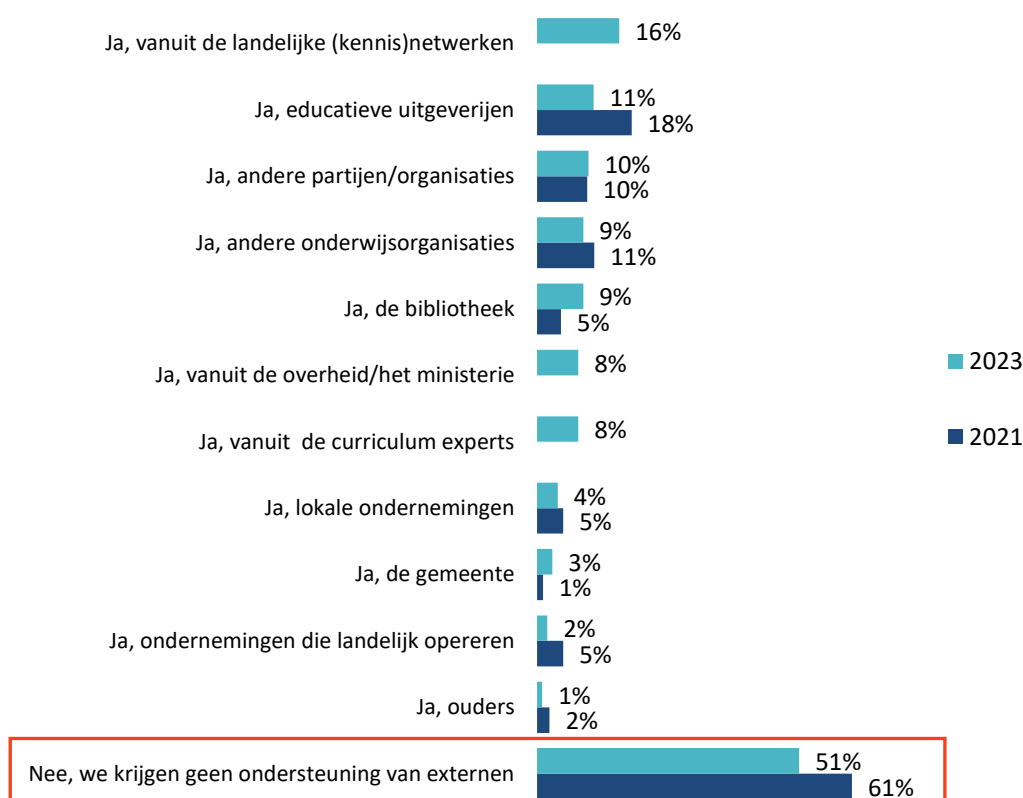

6.6 Externe ondersteuning bij digitale geletterdheid

De schoolleiders hebben we één vraag gesteld over of hun school externe ondersteuning krijgt om 'het digitaal geletterd maken van leerlingen (verder) te implementeren'. Iets meer dan de helft (51%) krijgt geen ondersteuning van externe partijen en/of personen. Als de ondersteuning er wel is, dan is die zeer divers.

Krijgt uw school ondersteuning van externe partijen en/of personen om 'het digitaal geletterd maken van leerlingen' (verder) op uw school te implementeren? Zo ja, om welke externe partijen en/of personen gaat het?

Meerdere antwoorden mogelijk

6.7 Behoeftte aan extra ondersteuning op school- en bestuursniveau

We hebben schoolleiders, docenten, ICT-coördinatoren en bestuurders gevraagd welke extra ondersteuning ze zouden willen hebben van externe partijen en/of personen om 'het digitaal geletterd maken van leerlingen (verder) op school te kunnen implementeren'.

Per saldo is er veel meer behoefte (dan in 2021) aan ondersteuning van externe partijen. Als er behoefte is, dan is er met name behoefte aan ondersteuning van educatieve uitgeverijen, landelijke (kennis)netwerken en vanuit de overheid/het ministerie. Uit nadere analyse blijkt dat dat docenten die geen behoefte hebben aan externe ondersteuning de digitale geletterdheid van de leerlingen niet beter "op orde" hebben: ze scoren wat betreft de digitale geletterdheid van de leerlingen (zie pagina 14 en 15) niet significant hoger dan docenten die wel een vorm van externe hulp wensen. Verder blijkt dat docenten die een (zeer) grote noodzaak zien om leerlingen digitaal geletterd te maken, vaker wel behoefte hebben aan externe ondersteuning.

<i>Behoeftte aan (extra) ondersteuning van externe partijen/personen bij 'het digitaal geletterd maken' van leerlingen.</i>	Schoolleiders 2021	Schoolleiders 2023	ICT-Coörd. 2021	ICT-Coörd. 2023	Bestuur 2021	Bestuur 2023	Docenten 2021	Docenten 2023
Ja, vanuit de landelijke (kennis)netwerken	n.v.t.	34%	n.v.t.	45%	n.v.t.	52%	n.v.t.	30%
Ja, van educatieve uitgeverijen	30%	21%	42%	41%	25%	14%	28%	30%
Ja, vanuit de overheid/het ministerie	n.v.t.	25%	n.v.t.	39%	n.v.t.	22%	n.v.t.	27%
Ja, vanuit curriculum experts	n.v.t.	33%	n.v.t.	31%	n.v.t.	43%	n.v.t.	26%
Ja, van andere onderwijsorganisaties	29%	23%	27%	26%	24%	24%	23%	18%
Ja, van ouders	6%	6%	12%	11%	4%	17%	11%	11%
Ja, van de bibliotheek	9%	9%	7%	7%	10%	7%	8%	8%
Ja, van de gemeente	9%	9%	11%	4%	5%	14%	9%	7%
Ja, van lokale ondernemingen	10%	7%	9%	7%	4%	8%	8%	7%
Ja, van ondernemingen die landelijk opereren	9%	5%	12%	7%	5%	8%	10%	4%
Ja, van andere partijen/organisaties	7%	4%	9%	5%	9%	5%	4%	2%
Nee, geen behoefte aan ondersteuning van externen	46%	32%	45%	22%	47%	27%	49%	35%

We hebben de vier onderzoeksgroepen ook (open) gevraagd aan welke (andere) ondersteuning ze behoefte hebben. Er worden zeer diverse antwoorden gegeven. Docenten noemen met name: concreet lesmateriaal, concrete/duidelijke voorbeelden, lesprogramma/lesmateriaal, leerlijn, praktijkvoorbeelden, voorbeelden en training/scholing.

35% (2021: 49%) van de docenten heeft geen behoefte aan externe ondersteuning bij het (verder) digitaal geletterd maken van hun leerlingen. 65% heeft dus wel behoefte aan ondersteuning. Per saldo is de behoefte bij de docenten toegenomen. 30% van de docenten heeft behoefte aan ondersteuning van educatieve uitgeverijen en landelijke (kennis)netwerken.

Uit de onderstaande analyse blijkt dat de behoefte aan ondersteuning het grootst is bij docenten die lesgeven aan vmbo gt onderbouw.

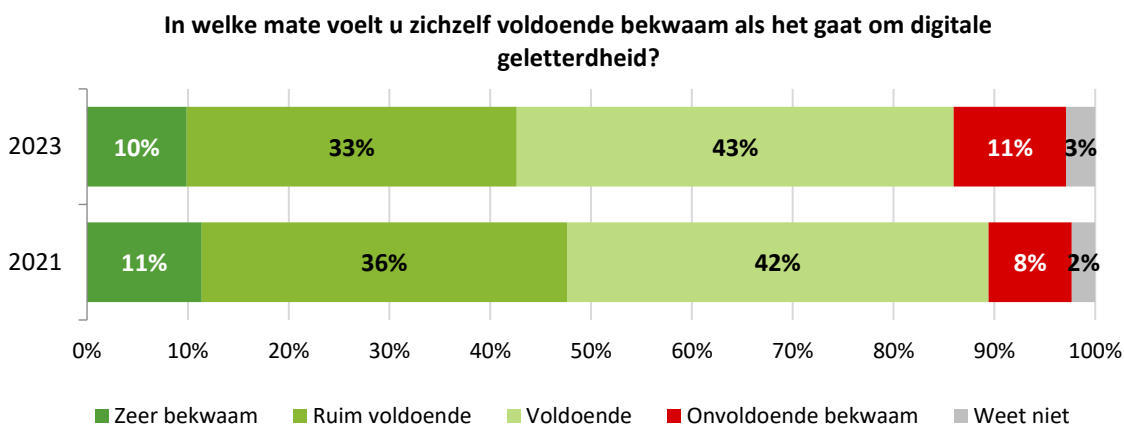
	Praktijk onderwys	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Ja, vanuit van landelijke (kennis)netwerken	33%	26%	30%	30%	32%	28%	33%	23%	30%	31%	33%	30%
Ja, van educatieve uitgeverijen	36%	28%	36%	38%	30%	31%	27%	25%	27%	30%	29%	30%
Ja, vanuit de overheid/ministerie	20%	28%	37%	33%	28%	27%	27%	26%	23%	27%	18%	27%
Ja, vanuit curriculum experts	26%	25%	21%	23%	26%	24%	30%	26%	29%	18%	27%	26%
Ja, van andere onderwijsorganisaties	27%	20%	23%	21%	17%	21%	19%	16%	15%	18%	17%	18%
Ja, van ouders	13%	14%	17%	16%	9%	14%	10%	15%	8%	10%	7%	11%
Ja, van de bibliotheek	15%	10%	10%	10%	8%	9%	7%	12%	5%	7%	3%	8%
Ja, van de gemeente	15%	8%	11%	13%	10%	8%	7%	5%	3%	12%	2%	7%
Ja, van lokale ondernemingen	8%	10%	15%	6%	8%	8%	6%	6%	3%	7%	4%	7%
Ja, van ondernemingen die landelijk opereren	4%	7%	7%	4%	5%	6%	3%	6%	3%	2%	1%	4%
Ja, van andere partijen/organisaties	4%	1%	2%	1%	3%	2%	3%	2%	2%	5%	4%	2%
Nee, geen behoefte aan ondersteuning van externen	33%	38%	29%	25%	37%	30%	33%	41%	37%	34%	44%	35%

De behoefte aan ondersteuning is relatief gezien het laagst bij docenten die een bètavak doceren.

	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bèta-vakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Ja, vanuit van landelijke (kennis)netwerken	35%	30%	26%	30%	32%	36%	30%
Ja, van educatieve uitgeverijen	30%	28%	28%	29%	34%	34%	30%
Ja, vanuit de overheid/ministerie	30%	30%	23%	27%	26%	32%	27%
Ja, vanuit curriculum experts	27%	26%	25%	26%	29%	33%	26%
Ja, van andere onderwijsorganisaties	19%	19%	16%	17%	17%	20%	18%
Ja, van ouders	11%	15%	9%	9%	16%	8%	11%
Ja, van de bibliotheek	16%	9%	5%	6%	8%	5%	8%
Ja, van de gemeente	8%	8%	7%	5%	9%	7%	7%
Ja, van lokale ondernemingen	7%	7%	6%	4%	6%	7%	7%
Ja, van ondernemingen die landelijk opereren	4%	4%	5%	2%	6%	5%	4%
Ja, van andere partijen/organisaties	2%	2%	2%	3%	1%	1%	2%
Nee, geen behoefte aan ondersteuning van externen	32%	31%	40%	34%	30%	28%	35%

6.8 Inschatting eigen bekwaamheid docenten

Aan docenten is gevraagd in hoeverre ze zichzelf voldoende bekwaam vinden als het gaat om digitale geletterdheid. Van de docenten vindt 43% zichzelf zeer bekwaam of ruim voldoende bekwaam. Bij ruim de helft van de docenten is er ruimte voor verbeteringen: 43% voelt zich voldoende bekwaam en 11% voelt zich onvoldoende bekwaam.

Over het algemeen vinden docenten van bètavakken zichzelf wat vaker (zeer of ruim voldoende) bekwaam.

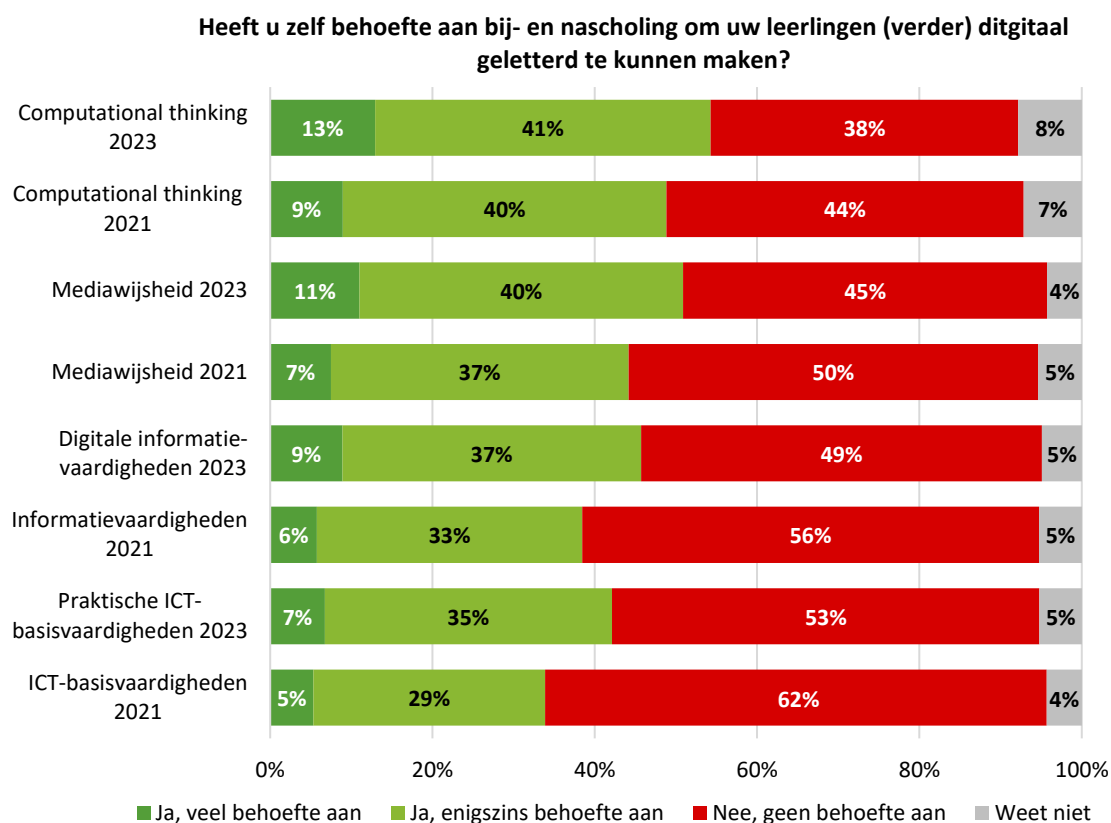
	Praktijk onderwijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Zeer bekwaam	3%	10%	11%	13%	7%	12%	10%	9%	11%	13%	4%	10%
Ruim voldoende bekwaam	39%	34%	37%	30%	33%	36%	32%	37%	32%	28%	25%	33%
Voldoende bekwaam	44%	40%	42%	42%	45%	37%	45%	39%	45%	44%	46%	43%
Onvoldoende bekwaam	10%	9%	8%	13%	12%	13%	12%	11%	9%	13%	20%	11%
Weet niet/kan geen inschatting maken	3%	7%	1%	3%	3%	1%	2%	4%	3%	2%	4%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bèta-vakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Zeer bekwaam	7%	9%	13%	8%	10%	7%	10%
Ruim voldoende bekwaam	30%	26%	37%	33%	31%	35%	33%
Voldoende bekwaam	45%	49%	38%	45%	46%	39%	43%
Onvoldoende bekwaam	15%	12%	9%	11%	10%	17%	11%
Weet niet/kan geen inschatting maken	3%	3%	2%	3%	4%	2%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

6.9 Behoeftte aan extra ondersteuning op individueel niveau

We hebben ook gevraagd in hoeverre de respondenten zelf behoefte hebben aan extra ondersteuning.

Bij docenten is er met name behoefte aan bij- en nascholing als het gaat om computational thinking: 54% van de docenten heeft veel of enigszins behoefte aan bij- en nascholing voor dit onderdeel. Voor de andere onderdelen varieert de behoefte van 42% (praktische ICT-basisvaardigheden) tot 51% (mediawijsheid).

Op deze en de volgende pagina zijn de resultaten per onderdeel van digitale geletterdheid uitgesplitst naar niveau en type vak van de docenten (zie ook de volgende pagina). Als het gaat om praktische ICT basisvaardigheden, dan is er relatief gezien veel behoefte aan bij- en nascholing bij docenten uit het praktijkonderwijs. Ook docenten Nederlands hebben relatief veel behoefte aan bij- en nascholing bij dit onderdeel.

Computational thinking - 2023	Praktijk onderwijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Ja, veel behoefte aan	17%	16%	16%	14%	17%	13%	11%	9%	10%	11%	15%	13%
Ja, enigszins behoefte aan	36%	32%	44%	45%	44%	44%	43%	40%	40%	43%	34%	41%
Nee, geen behoefte aan	40%	40%	32%	34%	34%	36%	39%	42%	43%	34%	41%	38%
Weet niet/ geen mening	7%	13%	8%	8%	6%	7%	8%	10%	7%	11%	10%	8%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Computational thinking - 2023	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bètavakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Ja, veel behoefte aan	14%	11%	11%	12%	15%	19%	13%
Ja, enigszins behoefte aan	45%	41%	42%	35%	42%	47%	41%
Nee, geen behoefte aan	33%	37%	41%	44%	37%	30%	38%
Weet niet/ geen mening	8%	11%	6%	9%	7%	4%	8%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Mediawijsheid - 2023	Praktijk onderwijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Ja, veel behoefte aan	13%	12%	14%	14%	13%	13%	10%	8%	8%	16%	10%	11%
Ja, enigszins behoefte aan	42%	39%	43%	42%	41%	40%	41%	43%	37%	30%	36%	40%
Nee, geen behoefte aan	39%	42%	39%	41%	42%	43%	45%	45%	51%	46%	49%	45%
Weet niet/ geen mening	6%	7%	5%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	8%	5%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Mediawijsheid - 2023	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bètavakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Ja, veel behoefte aan	12%	12%	8%	13%	11%	10%	11%
Ja, enigszins behoefte aan	44%	45%	37%	36%	34%	45%	40%
Nee, geen behoefte aan	41%	38%	49%	47%	51%	41%	45%
Weet niet/ geen mening	3%	5%	5%	4%	4%	4%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

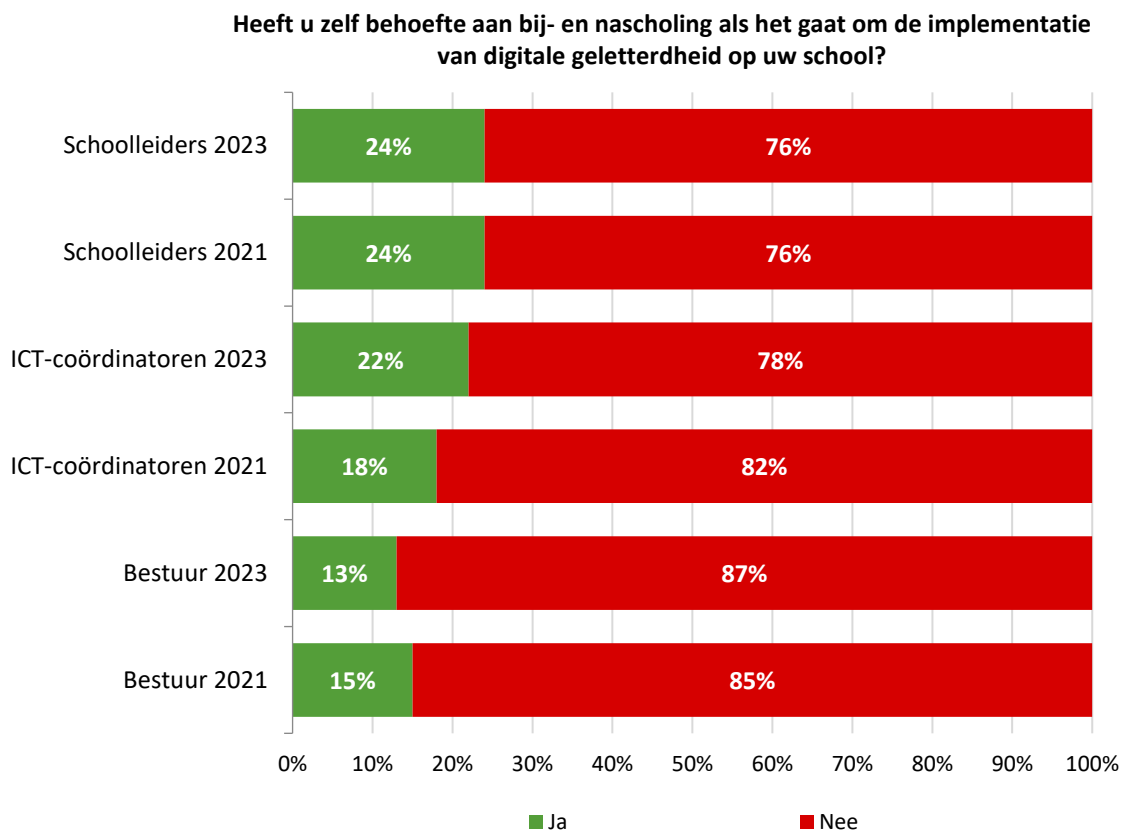
Digitale Informatie-vaardigheden - 2023	Praktijk onderwijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Ja, veel behoefte aan	8%	11%	10%	13%	9%	11%	7%	9%	6%	13%	10%	9%
Ja, enigszins behoefte aan	34%	34%	42%	37%	42%	32%	37%	34%	35%	33%	37%	37%
Nee, geen behoefte aan	49%	47%	41%	46%	44%	51%	53%	51%	55%	45%	47%	49%
Weet niet/ geen mening	9%	8%	6%	4%	5%	6%	3%	5%	3%	8%	6%	5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Digitale Informatie-vaardigheden - 2023	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bètavakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Ja, veel behoefte aan	8%	10%	7%	11%	8%	8%	9%
Ja, enigszins behoefte aan	38%	40%	33%	37%	33%	43%	37%
Nee, geen behoefte aan	48%	44%	54%	49%	56%	45%	49%
Weet niet/ geen mening	5%	6%	6%	3%	3%	4%	5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Praktische ICT vaardigheden - 2023	Praktijk onderwijs	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Ja, veel behoefte aan	8%	8%	7%	10%	9%	7%	7%	4%	5%	11%	5%	7%
Ja, enigszins behoefte aan	47%	41%	42%	35%	39%	37%	33%	32%	30%	23%	39%	35%
Nee, geen behoefte aan	40%	42%	43%	49%	48%	53%	55%	57%	61%	56%	51%	53%
Weet niet/ geen mening	4%	8%	7%	5%	5%	2%	5%	7%	5%	10%	5%	5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Praktische ICT vaardigheden - 2023	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bètavakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Ja, veel behoefte aan	6%	7%	4%	8%	7%	12%	7%
Ja, enigszins behoefte aan	36%	38%	32%	32%	37%	39%	35%
Nee, geen behoefte aan	52%	48%	58%	54%	52%	47%	53%
Weet niet/ geen mening	5%	6%	5%	6%	4%	3%	5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bij de andere onderzoeksgroepen (schoolleiders, bestuur en ICT-coördinatoren) is er relatief weinig behoefte aan bij- en nascholing voor henzelf als het gaat om de implementatie van digitale geletterdheid.

De meest genoemde gebieden waarbij behoefte is aan bij- en nascholing zijn:

ICT-coördinatoren:

- Mediawijsheid.
- Ontwikkelingen (algemeen)

Bestuur

- *Te weinig antwoorden*

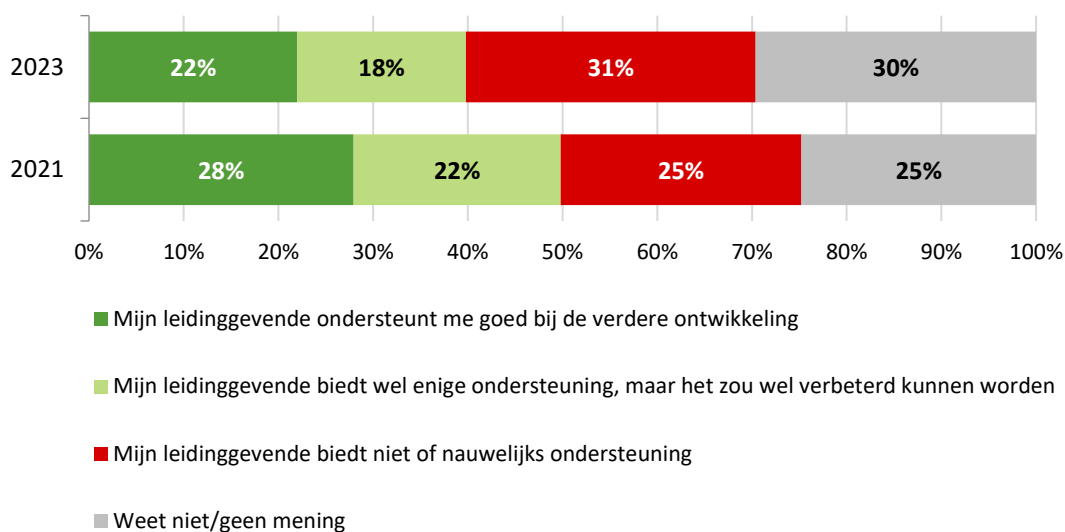
Schoolleiders

- Alle gebieden/digitale geletterdheid (algemeen).
- Implementatie/invulling in het lesprogramma.

Voor het volledige overzicht van de gegeven antwoorden verwijzen we naar de separate bijlage.

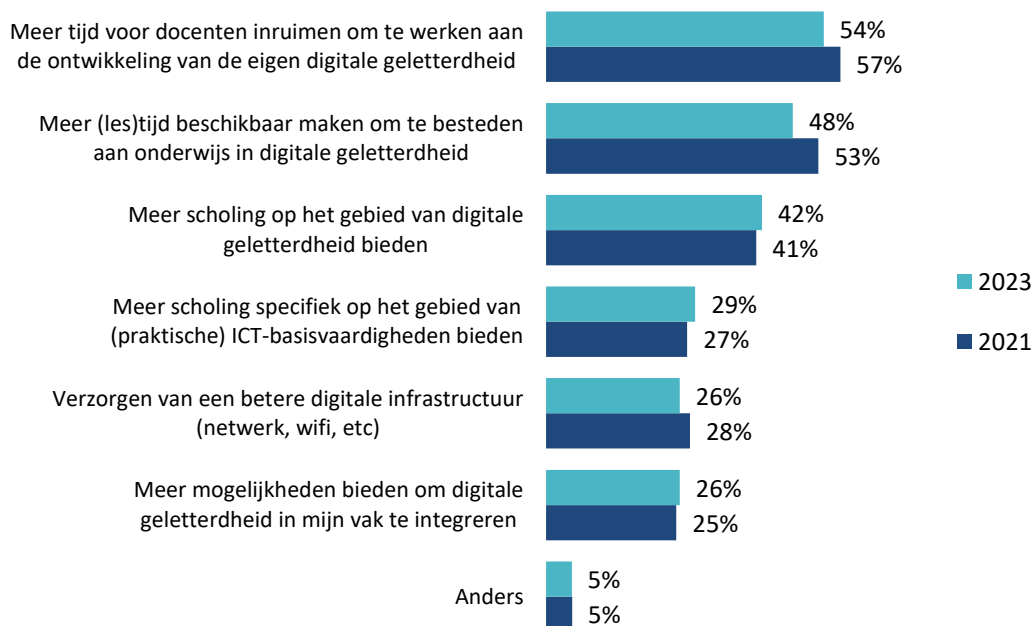
Ruim een vijfde (22%) van de docenten voelt zich goed ondersteund door hun leidinggevende(n) om zich verder te ontwikkelen om leerlingen digitaal geletterd te kunnen maken. Iets minder dan een vijfde (18%) voelt zich enigszins ondersteund en geeft aan dat het wel verbeterd zou kunnen worden. Bijna een derde (31%) voelt zich niet of nauwelijks ondersteund. Per saldo is bij docenten het gevoel dat ze ondersteund worden door hun leidinggevende iets gedaald ten opzichte van 2021.

In hoeverre voelt u zich door uw leidinggevende (teamleiders, afdelingsleider, etc.) gesteund om u (verder) te ontwikkelen om uw leerlingen digitaal geletterd te kunnen maken?

Docenten die zich hierin niet of enigszins gesteund voelen door hun leidinggevende(n) (49%; zie vorige pagina), hebben met name meer behoefte aan tijd voor hun eigen ontwikkeling van digitale geletterdheid (54%) en lestijd voor onderwijs (48%).

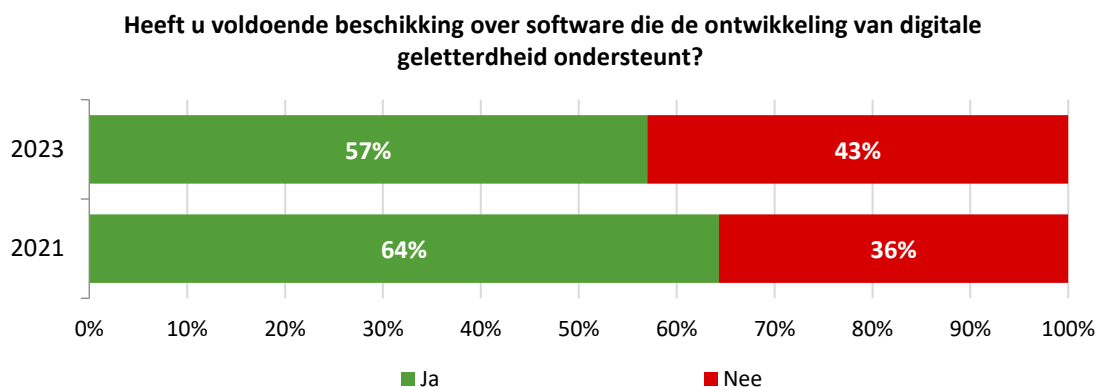
Hoe zou uw leidinggevende u verder kunnen helpen om u (verder) te ontwikkelen om digitale geletterdheid aan leerlingen aan te leren?
Meerdere antwoorden mogelijk

6.10 Software die digitale geletterdheid ondersteunt

Specifiek aan de ICT-coördinatoren hebben we gevraagd of ze voldoende beschikking hebben over software die de ontwikkeling van digitale geletterdheid ondersteunt. Ruim de helft (57%) van de ICT-coördinatoren heeft voldoende beschikking over software die de ontwikkeling van digitale geletterdheid ondersteunt. Dit is een kleine daling ten opzichte van de vorige meting.

6.11 Knelpunten digitale geletterdheid

We hebben de vier onderzoeksgroepen de volgende vraag voorgelegd:

Wat zijn voor uw de twee grootste knelpunten als het gaat om leerlingen (meer) digitaal geletterd te maken?

Te weinig tijd (23%) en te weinig basisvaardigheden van met programma's van Office (19%) worden door docenten als grootste knelpunten gezien voor de verder ontwikkeling van digitale geletterdheid van de leerlingen. Uit analyse blijkt dat docenten die geen knelpunten ervaren de digitale geletterdheid van hun leerlingen significant hoger inschatten dan docenten die wel knelpunten ervaren (zie pagina 14 en 15).

Wat zijn voor uw de twee grootste knelpunten als het gaat om leerlingen (meer) digitaal geletterd te maken?

	Schoolleiders	ICT-coördinatoren	Bestuur	Docenten
Te weinig tijd voor digitale geletterdheid door continue vernieuwingen op school	14%	13%	14%	23%
Te weinig basisvaardigheden bij leerlingen met programma's van Office/Word/Excel	17%	21%	5%	19%
Ontbreken van een goede leerlijn op het gebied van digitale geletterdheid	29%	19%	33%	18%
Ontbreken van een visie op school als het gaat om digitale geletterdheid	16%	13%	24%	17%
Ontbreken van goed lesmateriaal voor digitale geletterdheid	14%	16%	5%	13%
Onduidelijkheid bij mijzelf hoe digitale geletterdheid in de les kan worden toegepast	4%	2%	2%	11%
Leerlingen gebruiken geen goede bronnen/slechte herkenning fake news door leerlingen	10%	5%	8%	11%
Onduidelijkheid bij mezelf wat goed lesmateriaal is voor digitale geletterdheid	4%	5%	5%	9%
Te weinig ICT-voorzieningen als het gaat om hardware (pc, laptop, etc.)	7%	2%	0%	8%
Te weinig deskundigheid bij collega's als het gaat om digitale geletterdheid	21%	35%	37%	8%
Te weinig deskundigheid bij mijzelf als het gaat om digitale geletterdheid	2%	3%	0%	7%
Te weinig tijd voor digitale geletterdheid door de onderwijsachterstanden als gevolg van corona	5%	2%	0%	7%
Te weinig belang bij de leiding van de school als het gaat om digitale geletterdheid	2%	10%	3%	6%
Te weinig belang bij de onderwijzende collega's als het gaat om digitale geletterdheid	14%	15%	17%	6%
Onzekerheid hoe te 'starten' om digitale geletterdheid in het onderwijs te verwerken	5%	4%	2%	5%
Slechte voorzieningen als het gaat om software (licenties, accounts, etc.)	2%	0%	0%	4%
Te weinig kennis bij de leidinggevenden/het management over digitale geletterdheid	5%	6%	8%	4%
Leerlingen hebben thuis te weinig of geen devices ter beschikking	6%	6%	0%	3%
Anders	9%	4%	10%	6%
Ik ervaar geen knelpunten als het gaat om leerlingen meer digitaal geletterd te maken	4%	6%	8%	4%

Het gebrek basisvaardigheden als het gaat om Office/Word/Excel is met name bij leerlingen in het praktijkonderwijs en vmbo een probleem.

<u>Knelpunten - docenten</u>	Praktijk ond.w.	Vmbo bk ob	Vmbo bk bb	Vmbo gt ob	Vmbo gt bb	Havo ob	Havo bb	Vwo ob	Vwo bb	Gym. ob	Gym. bb	Totaal
Te weinig tijd voor digitale geletterdheid door continue vernieuwingen op school	12%	16%	18%	22%	24%	22%	26%	30%	24%	25%	23%	23%
Te weinig basisvaardigheden bij leerlingen met programma's van Office/Word/Excel	27%	34%	30%	29%	23%	18%	17%	20%	11%	10%	5%	19%
Ontbreken van een goede leerlijn op het gebied van digitale geletterdheid	20%	17%	18%	16%	16%	28%	16%	20%	17%	18%	12%	18%
Ontbreken van een visie op school als het gaat om digitale geletterdheid	12%	19%	15%	14%	14%	20%	17%	13%	18%	18%	22%	17%
Ontbreken van goed lesmateriaal voor digitale geletterdheid	27%	11%	17%	13%	13%	17%	13%	12%	11%	11%	10%	13%
Onduidelijkheid bij mijzelf hoe digitale geletterdheid in de les kan worden toegepast	6%	12%	6%	11%	11%	11%	9%	11%	12%	12%	18%	11%
Leerlingen gebruiken geen goede bronnen/slechte herkenning fake news	8%	9%	9%	10%	9%	9%	14%	13%	11%	8%	13%	11%
Onduidelijkheid bij mezelf wat goed lesmateriaal is voor digitale geletterdheid	11%	13%	6%	12%	9%	6%	10%	8%	10%	3%	8%	9%
Te weinig ICT-voorzieningen als het gaat om hardware	4%	9%	11%	3%	8%	8%	7%	7%	9%	7%	5%	8%
Te weinig deskundigheid bij collega's als het gaat om digitale geletterdheid	7%	8%	13%	8%	8%	8%	6%	6%	8%	5%	2%	8%
Te weinig deskundigheid bij mijzelf als het gaat om digitale geletterdheid	4%	6%	8%	10%	8%	8%	6%	8%	5%	10%	11%	7%
Te weinig tijd voor digitale geletterdheid door de onderwijsachterstanden als gevolg van corona	2%	8%	7%	6%	8%	4%	8%	9%	7%	11%	3%	7%
Te weinig belang bij de leiding van de school als het gaat om digitale geletterdheid	1%	4%	4%	6%	7%	5%	6%	4%	7%	10%	10%	6%
Te weinig belang bij de onderwijzende collega's als het gaat om digitale geletterdheid	1%	3%	3%	5%	6%	6%	10%	4%	6%	10%	6%	6%
Onzekerheid hoe te 'starten' om digitale geletterdheid in mijn eigen onderwijs te verwerken	0%	3%	4%	7%	5%	5%	5%	4%	6%	8%	8%	5%
Slechte voorzieningen als het gaat om software	6%	5%	5%	6%	5%	3%	2%	3%	3%	10%	2%	4%
Te weinig kennis bij de leidinggevenden/het management over digitale geletterdheid	1%	3%	2%	2%	5%	4%	3%	2%	5%	3%	5%	4%
Leerlingen hebben thuis te weinig of geen devices ter beschikking.	18%	6%	8%	4%	3%	1%	2%	1%	1%	0%	1%	3%
Anders	4%	4%	4%	4%	5%	3%	11%	4%	8%	2%	8%	6%
Ik ervaar geen knelpunten als het gaat om leerlingen meer digitaal geletterd te maken	7%	2%	2%	2%	3%	4%	1%	7%	5%	5%	10%	4%

<u>Knelpunten - docenten</u>	Nederlands	Moderne vreemde talen	Bèta-vakken	Zaakvakken	Kunstvakken	Economische vakken	Totaal
Te weinig tijd voor digitale geletterdheid door continue vernieuwingen op school	21%	23%	25%	20%	29%	24%	23%
Te weinig basisvaardigheden bij leerlingen met programma's van Office/Word/Excel	22%	18%	19%	16%	24%	14%	19%
Ontbreken van een goede leerlijn op het gebied van digitale geletterdheid	17%	20%	17%	16%	21%	18%	18%
Ontbreken van een visie op school als het gaat om digitale geletterdheid	20%	17%	16%	16%	16%	16%	17%
Ontbreken van goed lesmateriaal voor digitale geletterdheid	14%	14%	13%	14%	6%	15%	13%
Onduidelijkheid bij mijzelf hoe digitale geletterdheid in de les kan worden toegepast	9%	13%	12%	10%	6%	13%	11%
Leerlingen gebruiken geen goede bronnen/slechte herkenning fake news door leerlingen	12%	12%	7%	17%	13%	8%	11%
Onduidelijkheid bij mezelf wat goed lesmateriaal is voor digitale geletterdheid	7%	9%	9%	10%	8%	13%	9%
Te weinig ICT-voorzieningen als het gaat om hardware (pc, laptop, etc.)	13%	8%	7%	8%	11%	5%	8%
Te weinig deskundigheid bij collega's als het gaat om digitale geletterdheid	8%	6%	8%	9%	4%	7%	8%
Te weinig deskundigheid bij mijzelf als het gaat om digitale geletterdheid	8%	10%	5%	8%	5%	6%	7%
Te weinig tijd voor digitale geletterdheid door de onderwijsachterstanden als gevolg van corona	8%	6%	8%	6%	7%	5%	7%
Te weinig belang bij de leiding van de school als het gaat om digitale geletterdheid	6%	6%	6%	6%	5%	7%	6%
Te weinig belang bij de onderwijzende collega's als het gaat om digitale geletterdheid	5%	4%	6%	7%	5%	8%	6%
Onzekerheid hoe te 'starten' om digitale geletterdheid in mijn eigen onderwijs te verwerken	5%	5%	5%	5%	5%	8%	5%
Slechte voorzieningen als het gaat om software (licenties, accounts, etc.)	5%	3%	3%	4%	8%	3%	4%
Te weinig kennis bij de leidinggevenden/het management over digitale geletterdheid	3%	4%	4%	4%	2%	3%	4%
Leerlingen hebben thuis te weinig of geen devices ter beschikking	4%	2%	3%	2%	2%	2%	3%
Anders	4%	3%	8%	6%	7%	7%	6%
Ik ervaar geen knelpunten als het gaat om leerlingen meer digitaal geletterd te maken	2%	5%	5%	3%	3%	2%	4%

96% van de docenten ervaart knelpunten als het gaat om de ontwikkeling van digitale geletterdheid. Het meest genoemde knelpunt is tijd (23%).

6.12 Tips en suggesties

Als afsluiting hebben we alle schoolleiders, docenten, ICT-coördinatoren en bestuurders (open) gevraagd of ze nog tips of suggesties hebben over wat er verder moet gebeuren om leerlingen op school meer digitaal geletterd te maken. Over het algemeen worden er vrij weinig tips gegeven. Hieronder staan per onderzoeksgroep de meest genoemde tips.

Schoolleiders (17% heeft een tip gegeven):

- Duidelijk materiaal/lessen/methode.

Docenten (14% heeft een tip gegeven):

- Aanbieden als apart vak/verplicht vak van maken/informatica als vak terug laten komen.
- Integreren in vakken.
- Duidelijkheid scheppen/duidelijke leerlijn.
- Meer tijd en geld.
- Opnemen in curriculum.

ICT-coördinatoren (30% heeft een tip gegeven):

- Docenten scholen/trainen.

Bestuur (25% heeft een tip gegeven):

- *Te weinig antwoorden.*

BIJLAGE**Verantwoording respons en nauwkeurigheidsmarges**

De gerealiseerde netto-respons van vier onderzoeksgroepen (schoolleiders, ICT-coördinatoren, docenten en bestuur) is vergeleken met de populatie voor de kenmerken denominatie en provincie. Verschillen tussen de verdeling van de netto-respons ten opzichte van de populatie zijn door middel van een herweging geëlimineerd (zie kolom weging). De respons op de kenmerken denominatie en provincie ziet er als volgt uit.

Voortgezet onderwijs: schoolleiders, ICT-coördinatoren en docenten							
	Werkelijke verdeling voortgezet onderwijs	Verdeling schoolleiders (n=358)	Weging schoolleiders	Verdeling ICT-coördinatoren (n=200)	Weging ICT-coördinatoren	Verdeling docenten (n=3.107)	Weging docenten
Denominatie							
Openbaar	48%	42%	1,15	56%	0,86	48%	1,00
Protestant-christelijk	19%	22%	0,88	17%	1,12	22%	0,85
Rooms-katholiek	18%	24%	0,75	18%	1,00	21%	0,87
Overig	15%	13%	1,17	9%	1,67	9%	1,64
Provincie							
Drenthe	3%	2%	1,45	2%	1,42	3%	0,96
Flevoland	3%	3%	1,08	3%	1,21	2%	1,33
Friesland	5%	5%	1,05	5%	1,11	5%	1,07
Gelderland	13%	10%	1,23	11%	1,21	11%	1,15
Groningen	4%	3%	1,43	4%	1,25	4%	1,20
Limburg	5%	6%	0,73	5%	0,94	7%	0,71
Noord-Brabant	12%	15%	0,83	16%	0,79	14%	0,85
Noord-Holland	15%	17%	0,89	20%	0,76	19%	0,80
Overijssel	8%	8%	0,90	11%	0,72	7%	1,15
Utrecht	7%	5%	1,39	4%	2,00	7%	1,05
Zuid-Holland	23%	22%	1,08	18%	1,32	21%	1,09
Zeeland	2%	4%	0,59	6%	0,45	1%	1,92

Vanwege de (in absolute zin) beperkte respons zijn de resultaten van het bestuur alleen gewogen op vakantieregio.

Voortgezet onderwijs: bestuur			
	Werkelijke verdeling voortgezet onderwijs	Verdeling bestuur (n=32)	Weging bestuur
Vakantieregio			
Noord	38%	50%	0,76
Midden	32%	34%	0,94
Zuid	30%	16%	1,88

Als gevolg van non-respons heeft niet de gehele populatie aan het onderzoek deelgenomen. Hierdoor moet er bij de interpretatie van de resultaten rekening worden gehouden met nauwkeurigheidsmarges. De nauwkeurigheidsmarges worden bepaald door:

- Het aantal schoolleiders (circa 5.000 schoolleiders).
- De netto-respons (358 schoolleiders die de vragenlijst hebben ingevuld).
- Het gevonden percentage (de uitkomst).
- Het betrouwbaarheidsniveau (in dit geval wordt een betrouwbaarheidsniveau van 95% aangehouden, wat inhoudt dat er een kans van 95% is dat de schattingen correct zijn).

In de onderstaande tabel is weergegeven met welke marges rond de uitkomsten/resultaten rekening gehouden moet worden (uitgaande van de eerder genoemde uitgangspunten en met de aanname dat de netto-respons representatief is voor de gehele populatie).

Netto-respons	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
300	5,5%	4,8%	3,3%
358 (de respons in dit onderzoek)	5,0%	4,3%	3,0%
450	4,4%	3,8%	2,6%
600	3,8%	3,3%	2,3%

Toelichting op de tabel

Bij een netto-respons van bijvoorbeeld '**n = 358 schoolleiders**', dient bij een onderzoeksuitkomst van bijvoorbeeld 25% beantwoordt met "Ja" op een vraag, rekening gehouden te worden met het feit dat het werkelijke percentage zal liggen tussen: 20,7% (25% - 4,3%) – 29,3% (25% + 4,3%).